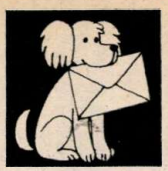

Mit üzen a Pajtás?

Közeledik a tanév vége, a tanulási hajrá. Pedig a tavasz kirándulásra csábít. A fokozott tanulmányi munkáról, egymás segítéséről számolt be: BODOR MARIANNA, SÁGÚJFALU; SÁRI ERZSÉBET, ÖTTÖMÖS; BÜKKI ZSUZSANNA, KARANCSKESZI; TORDASI BORBÁLA, BARCS; KOCSIS ANIKÓ, MAKÓ.

Énekkaruk aranyoklevelérő l írt: MOLNÁR ILDIKÓ, GÖDALSÓRÓL; MOLNÁR KRISZTI, TÁPIÓSZELÉRŐL. Kriszti zongoraszóló val is kitűnt. GUNGL ANIKÓ, BIKALRÓL a bábcsoport ezüstjéről. SZABÓ ILDIKÓ, KISTELEKRŐL, eredményes társadalmi munkáról és dalgyűjtésről, KÁVÁSSI JUDIT SZENTESRŐL vállalásaik teljesítéséről, az eredmények részleteiről, NÉMETH LÁSZLÓ, MEZŐNYÁRÁDRÓL őrsük társadalmi és kutató munkájáról írt. Mindannyiuknak gratulálunk!

VADÁSZ ANDREA, KOMÁROM, TÓSZENBERGER GYÖRGYI, LUCZA EDIT, SZENTES, köszönjük a meghívókat.

NAGY ÉVA, ARNÓT; az NDK Kulturális és Tájékoztató Központ címe: 1052 Budapest, Deák Ferenc tér 3. ZSIRMON GYÖRGYI, SÁSD: Idegennyelvű könyveket — tankönyveket is — rendelhetsz a következő címen: Állami Könyvterjesztő Vállalat, Idegennyelvű Könyvesbolt, 1052 Budapest, Váci u. 32.

LAKATOS IRÉN, GYÖNGYÖS: Osztálytársad versei érdekesek. Olyanok a sorok, mint amikor a báb kezd pillangóvá változni, vajúdik, hogy új formát nyerjen. Nem szárnyal még, de érezni lehet rajta, hogy széppé bontakozik. Versolvasás, versmondás, formálhatja, csiszolhatja a gondolatokat.

FODOR ERZSÉBET, ALSÓZSOLCA; SZENDER KATALIN, INÁNCS; HORVÁTH MÁRIA, DUNAFÖLDVÁR; CZEBA KATALIN, KÁLLÓ; DOMOKOS ANIKÓ, GYOMA; SZENTIRMAY ÉVA, GYÖNGYÖSHALÁSZ; KAZSUK ENIKŐ, ARANYOSAPÁTI; GALAMBOS ERZSEBET, FEKETEERDŐ; ABUCZKY ÉVA, NEKÉZSENY; VARGA MÁRIA, BÁCSALMÁS; JUHÁSZ JUDIT, FELSŐTÁRKÁNY; HORVÁTH MÁRIA, ALSÓNÉMEDI; KÁDÁR MARIANNA, KOMLÓ; SÁRKÖZI ILONA, KECSKEMÉT; KLOPFER ILDIKÓ, ÉRD; MUCSI FLÓRA, MINDSZENT; SZIKORA VALÉRIA, BÁBONYMEGYER; BARDI TERÉZIA, BEREGDARÓC; BŐSZE ZSUZSANNA, SOPRON; KÖSZEGI ILONA, HAJDÚDOROG; PUNGOR ZSUZSANNA, MEGGYESKOVÁCSI; SZABÓ ENIKŐ, NYÍRPARASZNYA; NAGY EVA, SZOMBATHELY; SIMON ERIKA, VÁMOSOROSZI; BOLLA KATALIN, ZALAISTVÁND; KÁNTOR YVETTE, ZAMÁRDI; MÉSZÁROS MÁRTA, SZOLNOK; Tavaszi eseményekről és a nyári tervekről küldtek szép beszámolót. Kevés tudósítást közölhetünk már, mert június elsején jelenik meg a tanév utolsó száma. Tudósítóinkat arra kérjük, hogy csak az igazán számottevő élményekről írjanak. Szívesen olvassuk a lap cikkeiről szóló kritikákat is.

Teremtsünk értéket!

HEPEHUPÁN SPORTPÁLYA

A felsőtagozatosok felnőttek segítségével feltöltöttek egy hepehupás földterületet. Szép sportpályát építettek rá. Ám télen csak a művelődési otthon nagytermében tudtunk tornázni. Sajnos a székeket mindig el kellett rámolni, és sosem maradt elég idő a testnevelésre. Most nagy az öröm! A szülők társadalmi munkát, mi gyerekek pedig a vasgyűjtésért kapott pénzt ajánlottuk fel a tornaterem-építéshez.

Őze Attila, Nagymágocs

MEGNŐNEK A CSEMETÉK

Iskolánk vezetőitől és az erdészettől Kresz-parkot kaptunk. Az építésben mi is segítettünk. Az utak bokrok, fák között kanyarognak. Persze még csak csemetefák között. A kereszteződéseknél lámpák, máshol táblák jelzik, hol van buszmegálló, villamosmegálló és vasút.

Bári Emese, Szendrő

KÖTNI, VARRNI, PALÁNTÁZNI

Az iskolában gyakorlati órákon a lányok tanulnak kötni, varrni, horgolni és főzni. A fiúk madáretetőt, törülközőtartót, és fűszertartót készítenek. Édesapám vezet egy mezőgazdasági szakkört. Itt a gyerekek kora tavasztól virágokat gondoznak az üvegházban, és egy sátorban palántákat nevelnek.

Farkas Andrea, Tarnaméra

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: 1397 Budapest Jászai Mari tér 5.

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989.

Postafiók: 1397 Bp. 62. Pf. 508.

Kiadóhivatal: 1965 Budapest, Révay u. 16. Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: Egész évre 72 Ft. I. félévre 40 Ft, II. félévre 32 Ft.

78.1154 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: SOPRONI BÉLA vezérigazgató

HU ISSN 0030—7583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő: SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő: PORKOLÁB CSABA

LEVELEZNÉNK

HETEDIKESEK VAGYUNK: Opra Judit, 5700 Gyula, Bársony u. 5; Bokányi Erika, 8060 Mór, Úttörő u. 8; Kiss Gyula, 8345 Dabronc, Petőfi Sándor u. 38; Szikorszki Ildikó, 2028 Pilismarót, Dózsa György u. 4; Stefanik Mária, 5600 Békéscsaba, Fényes, PF: 259; Tóth Tünde, 3971 Tiszakarád, Petőfi S. út 3; Hankó Judit (szeretem a sportot), 5600 Békéscsaba, Tanácsköztársaság útja 29—33; Balogh Magdolna, 6066 Tiszaalpár, Új utca 2; Magyar Márta, 6066 Tiszaalpár, Hunyadi János u. 10; Nagy Tünde, 4521 Berkesz, Rákóczi Ferenc u. 45; Kundrák András, 4644 Mándok, Erdészlak; Balogh Tibor, 3791 Sajókeresztúr, Petőfi Sándor út 36; Zalcsák Ilona, 4831 Tiszaszalka, Petőfi S. út 33; Bobor Andrea, 1203 Budapest, Helsinki út 3; Újhelyi Erika, 3700 Kazincbarcika, Szabó L. út 65; Szász Myrtill, 8596 Pápakovácsi Fő út 3; Márkus Magdolna, 9431 Fertőd, Fő út 15; Eőri Márta, 9491 Fertőd, Berzsenyi Dániel út 9; Papp Mária, 5741 Kétegyháza, Csabai út 17.

A 13—14. SZÁM NYERTESEI

Kántor Attila, Szabó Ildikó, és Török Erika, Budapest; Bába Klára, Hetényegyháza; Both Zsolt, Petőháza; Dékány József, Hatvan; Gyeraj György, Békéscsaba; Hatos Jolán, Szabadszállás; Heck Judit, Rácalmás; Horváth Zoltán, Tolna; István Zoltán, Miskolc; Kelemen Anna, Jászárokszállás; Kormos Katalin, Mátraverebély; Kóra Mónika, Pécs; Molnár Zsuzsanna, Mezőfalva; Papp Judit, Pápa; Rátonyi Árpád, Debrecen; Szerencsi József, Békés; Szegedi Szilvia, Tapolca; Szuromi Emese, Sajószentpéter; Horváth Rita, Budapest; Berki Béla, Nagykőrös; Fűrész Éva, Soréd; Gáspár Ferenc, Nagykanizsa; Gémesi Mária, Városföld; György Éva, Tiszacsermely; Homor Mária, Ják; Hornyai Marietta, Miskolc; Horváth Gyöngyi, Ják; Jutresa Márta, Zalaegerszeg; Kovács Judit, Lakitelek; Madar Mária, Biri; Mezei László, Pápa; Mészáros Tibor, Sopron; Minda Mária, Kecel; Nyári Ildikó, Tatabánya; Pauer Tibor, Rád; Szatmári Márta, Balmazújváros; Werner Ágnes, Bóly; Zsólyomi Zsuzsanna, Jászfényszaru.

Fekete Farkas a Kalandok Folyóján 4.

78|19
XXXIII. ÉVF. • 1978. MÁJUS 11. • ÁRA 2.– Ft
PAJTÁS

FOTÓ: SZALAY BÉLA

VETTÜNK KÉT KONTYOST

KÉPRIPORTUNK
A 16–17. OLDALON

A Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI

PÁLYAUDVAR AZ ASZTALON

A Pakson élő Somogyi Géza saját kezűleg készített alkatrészekből állítja össze régi vasúti kocsik és mozdonyok modelljeit. A szerelvények a vasúti szabályok pontos betartásával közlekednek a terepasztalon

MÁR HÚSZ SZERZEMÉNYE VAN

A tizenkét éves Armenui Karapetjan sok népszerű örmény gyermekdal zeneszerzője. Az örmény rádióban gyakran csendülnek fel saját dalai. Mindegyiket ő adja elő. Jelenleg egy operán dolgozik, amelynek iskolatársai lesznek a szereplői

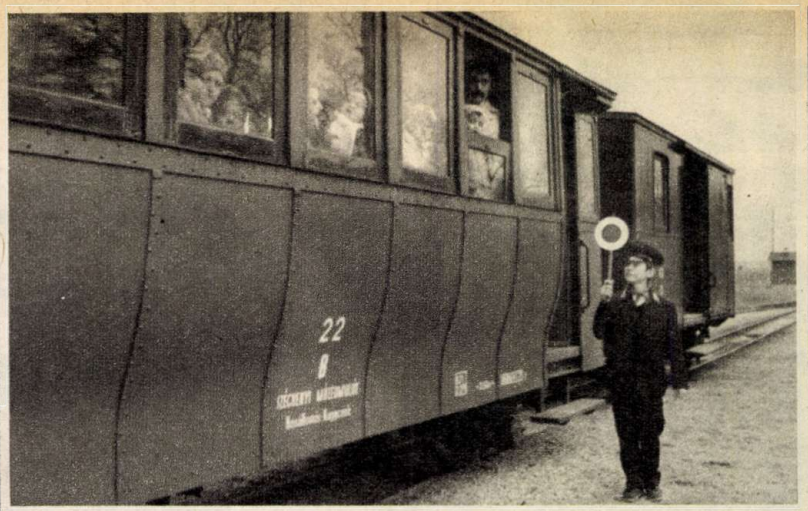

MÚZEUMVASÚT

Nagycenk és Fertődoboz között ismét megindult a Muki nevű mozdonnyal vontatott Széchenyi úttörő-múzeumvasút

A HÉT VICCE

A kis faluban két matuzsálem üldögél egy kapu előtt. Jön egy újságíró és megkérdi az egyiket:

— Bátyám, azt hallottam, hogy maga 160 éves. Igaz ez?

— Igaz.

Az újságíró odafordul a másik öreghez:

— Valóban igaz, hogy a barátja 160 éves?

— Sajnálom, nem tudom pontosan megmondani — válaszolja a másik ősöreg apóka —, én csak 158 éve ismerem.

SZLOVÁK ANYANYELVI OLVASÓMOZGALOM

A Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége indítványozta, hogy a szlovák tannyelvű általános iskolák felső tagozatos tanulói és a gimnazisták vegyenek részt a budapesti szlovák iskola kezdeményezte könyvolvasási versenyben. Ennek segítésére a szlovák könyvtárakban főleg a gyermek- és ifjúsági irodalmi művek számát gyarapítják, mivel a szlovák nyelvű könyveket főleg a fiatalok és a gyerekek olvassák. Több anyanyelvi olvasótábort, valamint szlovákiai cseretáborozásokat is javasoltak.

TÁBOROZÁS SZÜLŐKKEL

Az Unita, az Olasz Kommunista Párt lapja a gyerekek nyári táborozásáról írt. Néhány év óta valósággal mozgalommá vált, hogy szüleikkel mennek táborozni a gyerekek. Közben üzemeket is meglátogatnak és megismerkednek egy-egy kisváros kulturális életével.

LOVAGLÓISKOLA

Mintegy ötven gyerek tanul lovagolni a budapesti Állatkert lovaglóiskolájában. A következő tanfolyamot a szünidőben indítják.

HONVÉDELMI VERSENY

Balatonfüreden nyolcszázötven ifjúgárdista és úttörő részvételével honvédelmi versenyt rendeztek. A képen: légpisztolylövészet

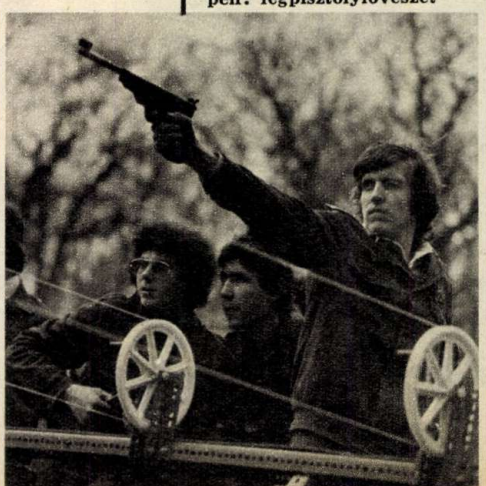

KALANDOZÁS KÖZBEN

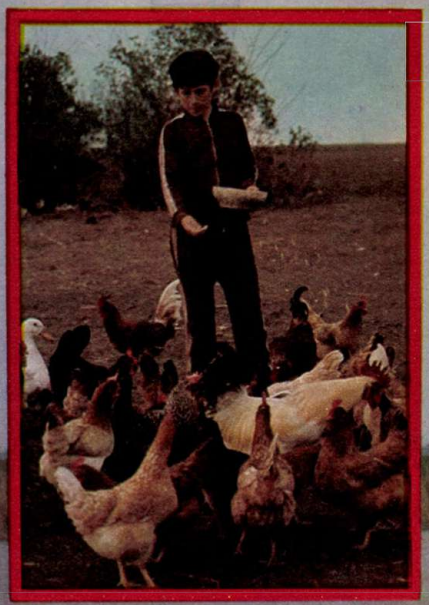

Átutaztam jó néhány falun, városon. Jártam tanyán, szétnéztem Szolnok legnagyobb áruházában és becsengettem egy ceglédi toronyházba is. Útmenti pillanatokról készítettem felvételeket, s a jegyzetfüzetembe írtam mindazt, amit a gyerekek a szabad idejükről mondtak.

SÁRI

A kiáltás Sári községben, az út szélén nyújtózkodó kertek felől érkezett, ahol két fiú a földdel bíbelődött.

Fogócska.
Játéknak sem rossz,
és kellemesen megmozgatja
az izmokat is

A nagyobbik ásott, a kisebbik a kifordított rögöket bökdöste egy karóval, aztán diadalmas arccal a magasba emelt egy kövér gilisztát.

— Hozzánk csalja az összes halat — mondta elismerően unokatestvérének Horváth Balázs, az 1. sz. iskola 5. osztályos tanulója.

— Hol lehet itt horgászni? — kérdeztem a fiúktól.

— A kanálisnál. Halat nemigen fogtunk még, de sokat napoztunk. És a kukacvadászattal örömet szereztünk anyunak, mert felástuk az egész kertet.

ÖRKÉNY

Felfegyverzett gyerekcsapat várakozott a Szentgyörgyi utca sarkán.

— Vadászatra készültök? — szólítottam meg őket.

Nevettek.

— A mi puskáinkkal nem lehet lőni. A csöveket leszerelték Táborfalván, az MHSZ-nél. A kiselejtezett tusákat is tűzre akarták vetni, de osztályfőnökünk, Horváth Béla felnyalábolta és elhozta nekünk. Gyakran játszunk velük. A mostani kirándulás a budai hegyekbe tervezett rajportya főpróbája lesz — válaszolta Sevecsek Andris, az 1521-es számú József Attila csapat Sólyom őrsének vezetője.

ALSÓLAJOS

Lajosmizsétől négy kilométerre lekanyarodtunk a dűlőútra. A 37. sz. tanya tágas udvarán vadonatúj kerékpáron egy tizenegy év körüli fiú karikázott.

— Szomorúsággal kezdődött, de nagyon jól végződött a tavaszi szünidőm — újságolta Szigeti Zoli. — Kedvenc pulimat, Bogáncsot elütötte egy autó. Amikor Tercsi Pista bácsi — a szomszéd tanyán — értesült a történtekről, beállított a féléves Pici nevű kutyájával hozzánk és nekem adta. Anyukámék pedig vettek egy új kerékpárt.

Hogy is szól a tétel?
Minden vízbe mártott test
annyit veszít a súlyából . . .

A görkorcsolyázásnak is
megvannak a fortélyai.
Van aki beszél róluk,
és van — aki megpróbálja!

Zoliék Üllőről költöztek nagyapjáék tanyájára. A régi osztálytársakkal most is levelezik, meglátogatja őket, de már a lajosmizsei iskolában, a környező tanyákon is vannak barátai. Szívós Pistát rendszeresen tanítja, hetenként háromszor átjár hozzá, magyarázza a földrajzot, az oroszt, a számtant és az irodalmat, hogy a fiú ne maradjon le tőlük.

— Én egy pillanatig sem unatkozom. Háromhónapos kistestvérem, Misike pelenkáit vasalom, nagyapám lovát, a Szellőt hajtom, szénát hozok a teheneknek és előkészítem a kisborjakat a vásárra. És ha van még egy kis időm, rajzolok, emeletes házakat tervezek. Ha teljesül a vágyam, építészmérnök leszek.

KECSKEMÉT

Jókai utca. Két fiú a szemetes kukákat huzigálta a kerítéshez, hogy szabaddá tegye az utat az ócskavassal, hulladékpapírral megrakott kétkerekű kis kordé előtt, amelyet három srác vonszolt maga után.

— Amikor a nagymamámnak elmondtam, hogy a hulladékgyűjtőverseny folytatódik és a Barátság őrs tagjai 60 kilójukkal megelőztek bennünket, összeszedett a padlásról három mázsa vasat. Csapó bácsi, a szikvizes pedig zsákba gyömöszölt egymázsányi újságpapírt. Segítségünkre siettek az unokatestvéreim, Kocsis Tomi és Balázs, meg eljött kocsit húzni csapatunktól a hetedikes Csikei Kálmán is.

BORBÁS TANYA

Az öreg épület mellett három gyerek sárkányt eresztett a levegőben.

— Remekül száll! Melyikőtök készítette?

— Az égből pottyant az ölünkbe — mondta a hetedikes Kovács Pali. — Édesapám éppen szántott a traktorral, amikor észrevette a madzagot. A testvérem, Attila tüdőgyulladással feküdt, de rögtön kikívánkozott az ágyból, amikor apu hazahozta a sárkányt.

— Nektek öröm, valaki pedig sír érte.

— Ha jelentkezik a gazdája, visszaadjuk neki.

VALAHOL A KEREKDOMBI HATÁRBAN

Kétszázötven holdon a sorok között három ember, a Laczkó család felnőtt tagjai a szőlőt metszették. A negyedikes Aranka és a harmadik osztályos Anti még a szőlőtábla végében hancúroztak, de bátyjuk, a hetedikes Zoli már a szüleivel sort fogott. Szabad idejében, délutánonként, sokat segít.

— A napokban teljesítettük úttörővállalásunkat is. Két napig az Új Élet Tsz istállóinak környékét szépítettük. Ilyenkor tavasszal a Sikar-tó partján gyakran figyelem a halakat is.

TISZAVÁRKONY

Napfényben tündöklött a Munkásőr utca. A 44-es számú ház kiskapujában Ficere Ilonka és Bába Erika tereferélt.

— Ballagási jutalomként külföldi utazáson voltunk. A romániai út személyenként háromszáz forintunkba került, mert a többi pénzt hulladékgyűjtéssel, a tsz-ben végzett munkával teremtettük elő — újságolta Ilonka, aki fűért indult a határba, kétszáz nyula számára.

SZOLNOK

Centrum Áruház. Első emelet. Két lány, a negyedik osztályos Nagy Erzsike és a hetedikes Bíró Irénke a párnahuzatok között válogatott.

— Stafírungot vásároltok? — incselkedtem velük.

— Korán lenne — kuncogott Erzsike. — Irén Rákóczifalván lakik, de most eljött hozzánk. Anyu bevásárolni küldött bennünket. Kétéves öcsémnek cipőt, nekem nadrágot vettünk.

CEGLÉD

Mit csinálnak délután két órakor egy tízemeletes toronyház gyereklakói? A Károlyi Mihály-lakótelepen a kifogyhatatlan mosolyú Hamza Jánosné házfelügyelőtől megtudtam, hogy melyik lakásban találok általános iskolás gyerekeket.

— A hatodik emeleten Fülöp Lajcsiékhoz ne is menjen, mert a hetedikes fiú szenvedélyes horgász. Ilyenkor már a téglagyári tó partján üldögél.

Először Szőke Editékhez csöngettem be. Semmilyen mozgást nem észleltem. Aztán Darányi Csilláék következtek. Ők sem voltak otthon. A tizedik emeleten Máté Zolióknál kinyílt az ajtó, az öccse, a másodikos Pista és édesanyja fogadott.

— Zoli a játszótérre ment.

— Szólok neki — futott Pista az erkélyre és kiabálni kezdett.

Zoli perceken belül megérkezett.

— Homokvárépítő versenyt szerveztem a kicsiknek. Kell a levezető mozgás. Tegnap apu üzeme, a Húsipari Vállalat kirándulást szervezett a Mátrába. Tíz, vagy tizenöt kilométert gyalogoltam a felnőttekkel.

PILIS

Nagy biciklit követ egy kicsi. Kötél köti össze őket. A nagy biciklin Serbán Laci ül, a kicsin óvodás öccse.

— Zsoltnak öreg a biciklije. Elkel a segítség. Lehet, hogy hamarosan újat veszek neki. Ha van időm rá, napi két órán át az árvízvédelemhez szükséges karókat faragom. Darabjáért két forintot kapok.

FARAGÓ GYÖRGY
Fotó: WÁGNER MARGIT

Ez már komoly játék! Jó adag ügyesség, és a KRESZ ismerete kell hozzá

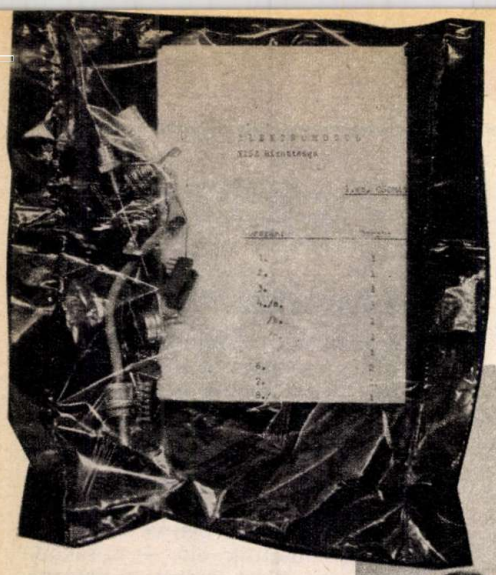

EGY CSOMÓ

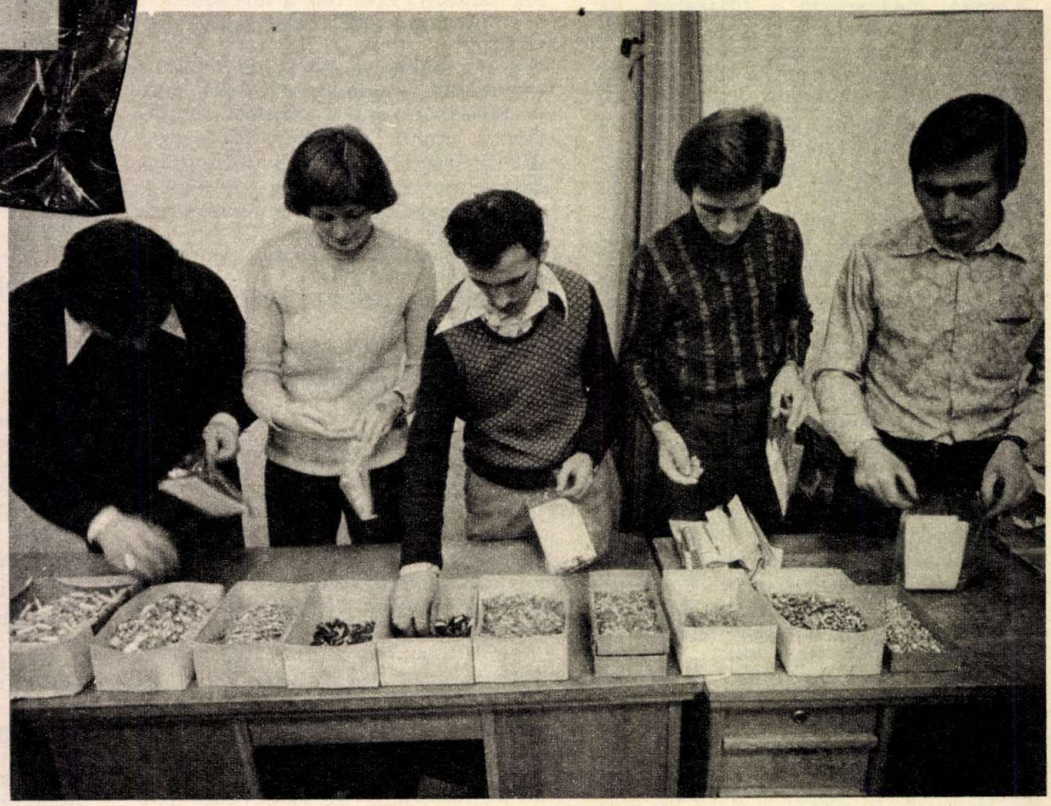

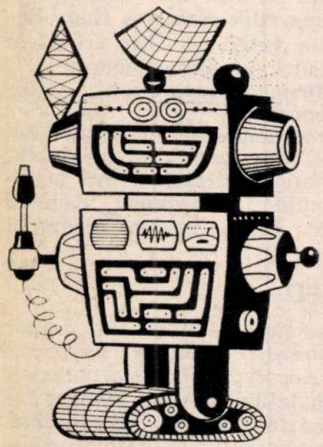

Már öt hete csomagolnak a KISZ-esek. Munka után jönnek össze, és jó mókázás közben számolják bele a dobozokba az apró kis elektronikai mütyürkéket.

Amikor a kéznek jut a nagyobb szerep, persze hogy jár a szája az embernek. Vicceket mesélnek, tervezgetik a legközelebbi kirándulást vagy a klubdélutánt, no és persze az úttörők is szóba kerülnek. Egyesek kicsit irigylik őket, mert hogy a csomagokat, amelyeket összeállítanak csak úttörők kaphatják. Még aranylábú IC is van benne! — jegyzi meg Nagy Károly, a KISZ-titkár és elmagyarázza, hogy ez az IC nem azért olyan híresnevezetes alkatrész, mert valóban arannyal futtatott, hanem mert külföldről hozzák az országba, és igen keresett. Bezzeg, amikor ő volt úttörő, senkinek se jutott eszébe — ennyire komolyan — elektronikát „játszani" a gyerekekkel! Persze nem igazi irigység ez! Talán éppen ő, a KISZ-titkár a legbüszkébb arra, hogy a vállalat fiataljai védnökei lehetnek egy országos akciónak, a „KISZ-esek az úttörőkért" mozgalom keretében.

Nagy ajándék

A megbízást a vállalat vezetőitől kapták, akik gondoltak egyet, és az elfekvő elektronikai alkatrészekből „leértékeltek" négyezer csomagra valót. Az úttörők százhatvanöt forintot fizetnek egy-egy csomagért, amelynek a tartalma — ha teljes áron, üzletben akarnák megvenni — kétezer forintba kerülne. Így aztán az EMO-csomag nagy ajándéknak is felfogható. A vállalat most így, a csomagokkal szól bele a pályaválasztásba, a szabad idő okos felhasználásába. Biztos, hogy a kis csomagok még több gyereket csalnak az elektronikai mesterségek világába.

Azt pedig tapasztalhattátok, hogy a Pajtásban, a kéthetenként megjelenő „100 tipp" sorozatban tanácsokat adunk, hogyan, mire használhatjátok az EMO-csomag tartalmát.

Bocsánat!

A KISZ-esek száznyolcvanegyen vannak. Legalább egyszer mindenki részt vett már az úttörők csomagjainak elkészítésében... A csomagokat meg is kell címezni, postára adni, könyvelni a megérkezett ellenértéket. Rengeteg munka adódik négyezer csomaggal. Az ország minden tájára küldenek! Hogyne fordulna elő tévedés... Hoffmann Zsuzsanna, a KISZ-szervezőtitkár egy-két panaszos levelet mutat. Fölháborodott szóval reklamálnak bennük, hogy kimaradt egy alkatrész a dobozból, és micsoda felelőtlenség...! Zsuzsa arra kér, írjam meg, hogy ha minden csomaggal elkészülnek, a panaszok megvizsgálása, orvoslása következik.

A vállalt feladatot ők szívesen, szeretettel, szorgalommal végzik. Persze ők is „hasznot húznak" ebből a tevékenységből, mert a csomagolás is egy azok közül a jó alkalmak közül, amelyek során erősödhet, összeforrottabb lehet a közösségük.

Hetente – disco

Mit csinálnak, amikor nem a csomagolás a KISZ-munkájuk? Akkor akadályvagy járőrversenyt, meg tájfutást szerveznek, s ha éppen úgy adódik, társadalmi munkára mennek. Dolgoznak a kerületükért, vagy sportpályát egyengetnek a szigethalmi sporttelepükön, attól függ, hol van szükség rájuk. Nem régen a kerület újságját, az Angyalföldet hordták szét a lakosságnak. Mi az nekik: reggel hatkor találkozni és

EMO CSOMAG

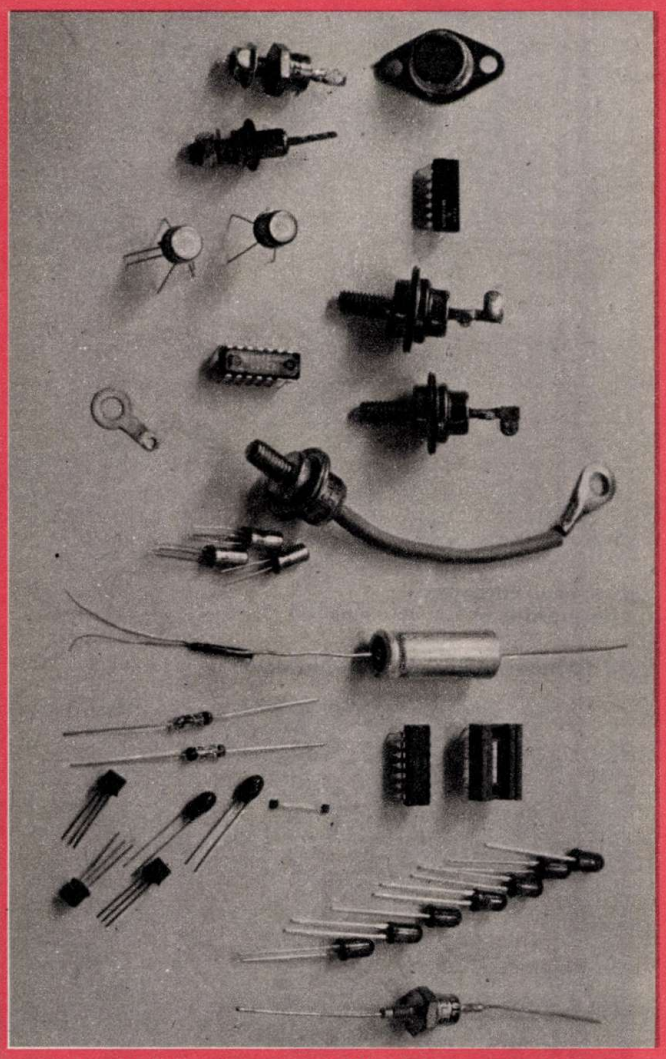

Ezek a kis elektronikai mütyürkék sok-sok örömöt nyújtanak a gyerekeknek. Az alsó képen a híres aranylábú

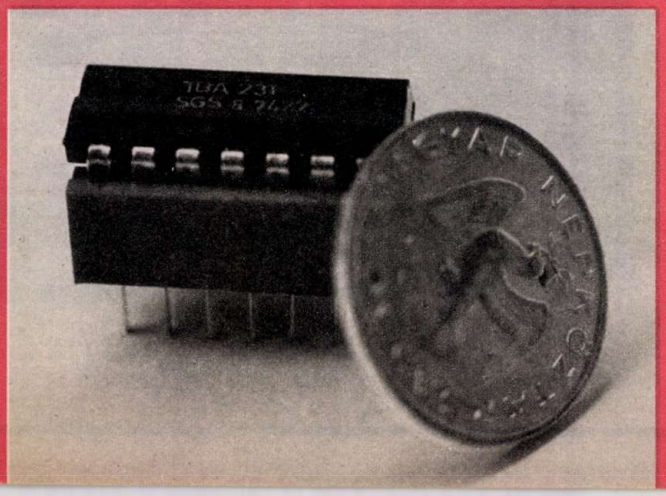

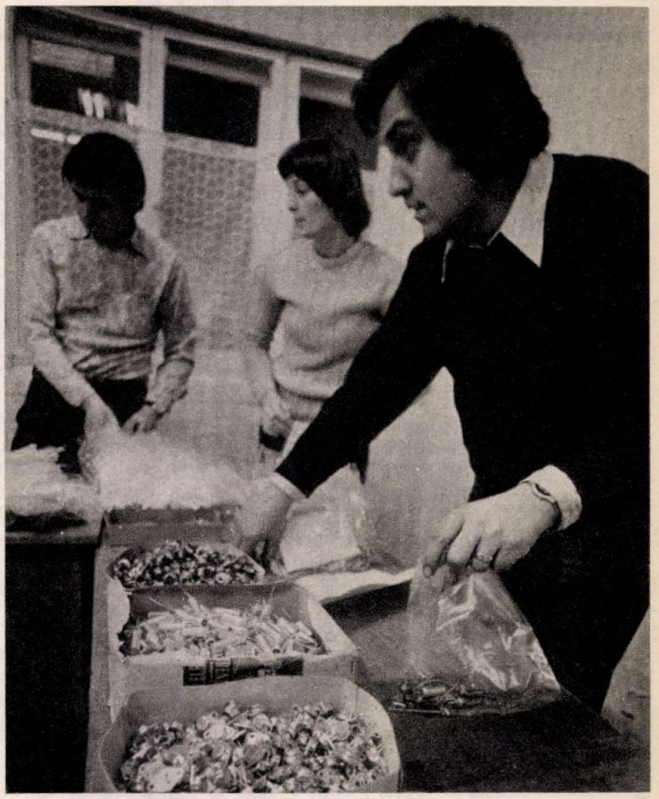

minden levélszekrénybe betenni egy újságot?! Vidám buli — egy kis jólesően fárasztó gyaloglással.

Van egy klubjuk, régi raktárhelyiségből alakították át maguknak. Faburkolatot készítettek, tapétáztak...

Minden héten egyszer discót tartanak a klubban. Ez a legkedvesebb program.

De van más is

Az öt KISZ-alapszervezet közül minden héten egy felelős a klub programjáért, rendjéért, tisztaságáért. Kialakult közöttük a nemes versengés.

— Melyik alapszervezet a legjobb? — kérdezem Nagy Károlyt és Hoffmann Zsuzsát.

— Talán a négyes, mert ott vannak a legtöbben, s talán ezért több ötlet is születik.

Érdekes hagyományt említenek. Ha valaki kitalál egy végrehajtható, jó javaslatot, akkor az már végleg az illető nevéhez fűződik. Így emlegetnek Gyuri-féle télapóünnepséget, Attila-féle képzőművészeti összejövetelt... Ez utóbbiról elmondják, hogy Szabóky Attila, szabad idejében diákat készített és kölcsönzött híres képtárakról, festményekről, szobrokról, műkincsekről. És felkészült könyvekből is egy képzőművészeti kiselőadásra. Nagy sikere volt a klubban. Legközelebb a dzsesszről lesz szó, Attila most erre készül.

Máskor — ugyancsak a négyes alapszervezet — meghívta az Ady-szavalóverseny helyezettjeit — mondják el kedvenc verseiket. Ennek a találkozónak is örültek a klubban levő fiatalok.

Most minden alapszervezet készül a XI. VIT megünneplésére. Tanulnak, dolgoznak, játszanak...

Mint az úttörők, csak egy kicsit felnőttebb fejjel.

Sz. P.

Hát még

A Magyar Távirati Iroda jelentette, hogy súlyos gyermekbaleset történt a Szolnok megyei Kengyelen. Felrobbant egy világháborús lövedék. Nagy Sándor 13 éves, Kiss László 14 éves gyerek súlyos, Székely József 14 éves, Székely László 12 éves és Bognár Lajos 12 éves tanuló könnyebb sérülést szenvedett. A gyerekeket a szolnoki MÁV Kórházba szállították. A Szolnok megyei Rendőr-főkapitányság a baleset ügyében vizsgálatot indított.

A kórházban már csak a két súlyos sérültet találtuk. Azt mondták, a szemészeten vannak.

Dr. Bagóczky Lajos szemészfőorvos a tragédia után öt nappal sem tudott uralkodni a felháborodásán:

— Orvos vagyok. Megszoktam, hogy szemet gyógyítok, operálok. Véletlen balesetek áldozatait is. De ez már kiborít engem! Miért kell esztelen, hősködő gyerekek szétroncsolt szeméért, látásáért remegnem? Mindent megadtunk nekik! Mindent elérhetnek. Miért nem tudnak uralkodni magukon? Én nem tudom vigasztalni a szülőket sem. Mert nem tudom, hogy megmenthető-e a két szerencsétlen gyerek szeme.

Pedig féltek!

A két Székely-fiú szótlanul kísért a szerencsétlenség helyszínére, Kissék udvarába. Jóska falfehér volt, még most sem akart közeljönni a szétrobbant favágó tőke roncsaihoz. Bognár Lajos is előkerült. A helyszínről csak a két súlyos sérült hiányzott.

Lodóval, Laciék farkaskutyájával mentünk nyulászni — kezdte akadozva Bognár Lajos. — A szántáson túl, a kiserdő szélén egy cédulára figyeltünk fel. A galyakból leszurkált kerítés összekötő madzagjára tűzték. A kerítés közepén egy akna volt. A cédulán ez állt: „Vigyázz, robbanékony!" Laci megfogta Lodó nyakörvét és azt mondta, menjünk innen! Szinte menekültünk vissza az udvarra. Ott a két Székely várt bennünket. Kotlóért küldték őket a szüleik. Aztán átjött Nagy Sanyi is.

Kiss Laci kockáztatta meg, hogy el kellene hozni... Vitatkoztak, csaknem hajba kaptak. Azután jött a döntő érv: „Gyáva vagy?" Nem, senki sem akart gyávának tűnni. Féltek. De azt, hogy félnek, egyikük sem vállalta.

Óvatosan, zökkenés nélkül hozták az udvarba az aknát.

Kiss Laci a kalapács után nyúlt. A két Székely észrevétlenül hátrálni kezdett, Bognár Lajos arrébb ült, egy deszkára. Szólni egyikük sem mert.

Ha akkor arra jött volna egy felnőtt, hogy rájuk kiabáljon: „Őrültek, a kalapács megcsúszhat és ha a gyújtófej befelé mozdul, ez az akna darabokra szaggat benneteket!"

De nem jött, nem szólt rájuk senki. Néhány

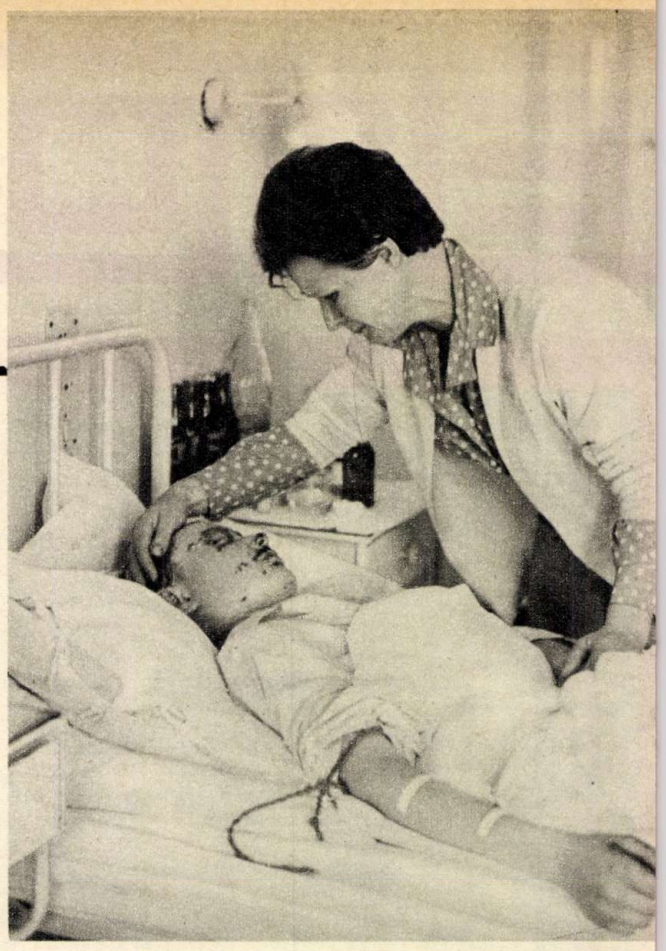

Kiss Laci édesanyja alig mozdul el fia betegágyától

Ők hárman akkor is hátrább húzódtak

mindig nem elég ?!

ütés után a gyújtófej kiesett. Az akna gyomrából a lőport a tőke mélyedésébe töltötték és meggyújtották. A durva, sárgás por lassan olvadva, fortyogva, nagy füsttel égett.

Közben Laci — szinte mellékesen — a gyújtófejből kipiszkált egy kis rudacskát. A gyutacs! Nem tudta, hogy ez a legkisebb ütésre robban. Ha tudta volna, nem dobja a tőke mélyedésében fortyogó, izzó anyagba...

Talán örökre...

És ekkor megállt az idő. A robbanás sárgásvörös fénye feketére változott. Kiss Lacinak és Nagy Sanyinak — akik a gyutacs fölé hajoltak — ez a sötétség talán örökre szól. Székely Laci szemét műtéttel sikerült megmenteni.

*

Ennyi a történet. De befejezni szinte nem is lehet! Az emberben gondolatok és képek kergetik egymást: a szülők jajongása, a három ép gyerek döbbenete, az orvos kitörése, a kórházi ágyon erőtlenül és sebektől szaggatottan pihenő gyerekkéz, a falu felháborodása, az egymást hibáztató felnőttek vitája...

Hát még mindig nem elég a háború gyilkolásaiból? Hát még mindig nem elég a figyelmeztetésből, a sok intő, tanító, felvilágosító szóból? Még mindig nem elég az oktalan hősködésből?

„Gyáva vagy?" — kérdezték egymástól, s nem vették észre, hogy ez a „gyávaság" sokkal inkább bátorság lett volna. Mert a veszéllyel lehet bátran szembenézni, de a veszélybe rohanni — őrültség!

Gebri Antal
Fotó: Wágner Margit

Dr. Bagóczky Lajos szemészfőorvos öt nappal a baleset után sem tud felindultság nélkül beszélni a gyerekek felelőtlenségéről

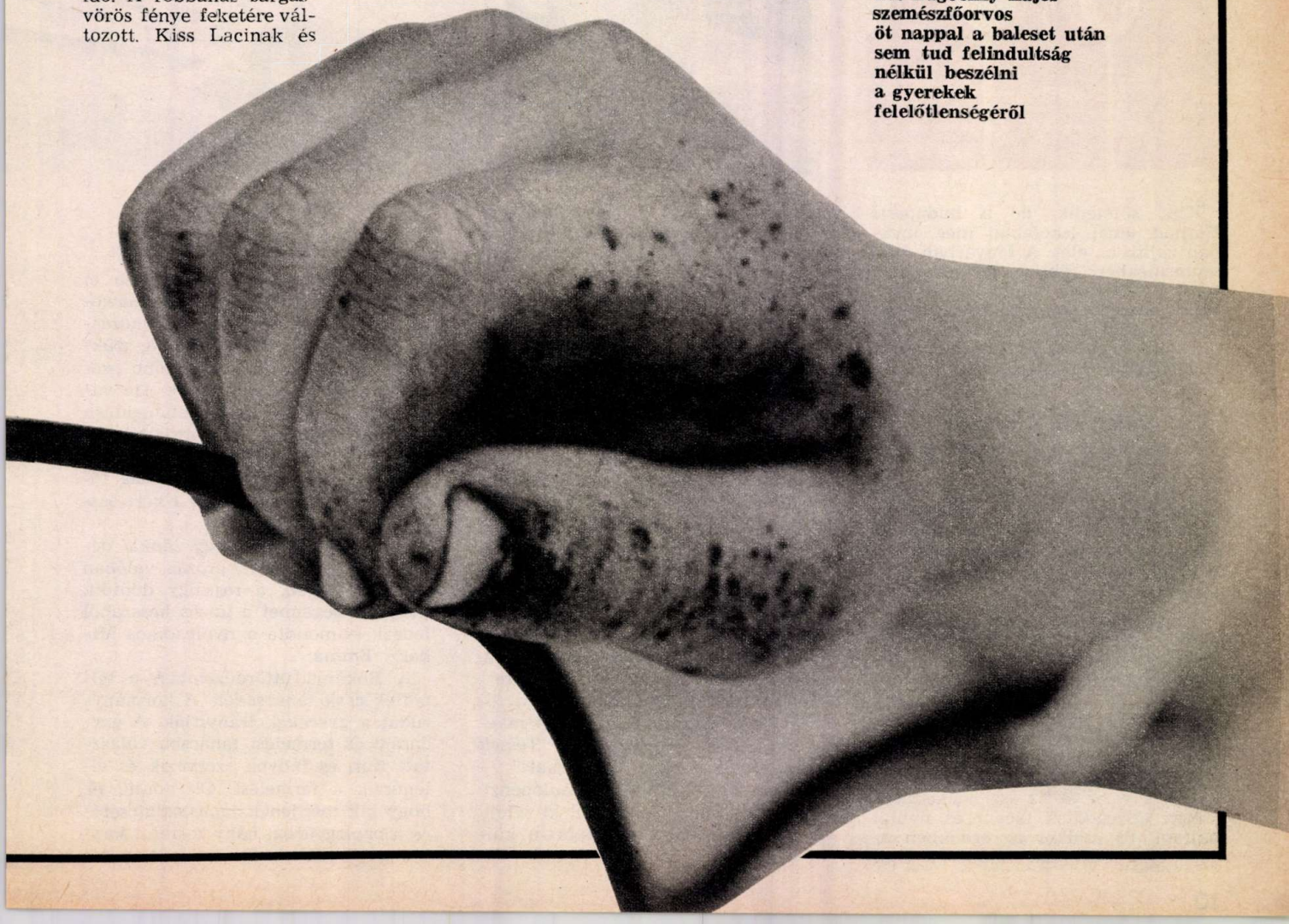

Együtt a család. Rózsavölgyi Györgyit ketten is segítik

PAPA MAMA Ó, MEG MI

Kint sötétedik, de a budapesti Hernád utcai iskolában még javában zajlik az élet. A fényárban úszó tantermekben többen tartózkodnak, mint napközben. A padban a gyerekek között papák, mamák, nagymamák és testvérek is ülnek. Családi úttörő-foglalkozást tartanak, közös termelőmunkát végeznek.

SAJÁT KÁRÁN TANUL AZ EMBER

A 3128-as számú Bokányi Dezső csapatban olyan légkör alakult ki, hogy a gyerekek számára a tanulás, a mozgalmi teendők mellett becsületbeli ügy lett a kétkezi munka végzése.

Talán meg is mosolyogták őket, amikor két évtizeddel ezelőtt meghirdették első jelszavukat: „Mentsünk meg minden darab száraz kenyeret!" De aztán még az újságok is nagybetűs címekkel írtak róluk, mert mázsaszámra gyűjtötték össze, adták át a sertéshizlaldáknak a szemeteskukákba szánt kenyérhulladékot. A tavaszi és az őszi vadászatok idején elszegődtek fácánt és nyulat hajtani. És amikor az erdőkben az avar alól előbújtak fejüket a friss gombák, kosarat vettek a karjukra, szakértő kíséretében kirándultak, a fák között gyűjtötték a fehérjedús főznivalót.

A gyűjtögetést értékteremtő munka követte. Négy éve, amióta szerződést kötöttek a papírgyárral, saját üzemük van az iskola alagsorában. Évente kétmillió dossziét állítanak össze itt a gyár megbízásából.

— Amikor elkezdtük a termelést és átadtuk az első szállítmányt, meglátogatott bennünket a gyár főmérnöke — meséli Székely Tibor, az iskola igazgatója, a Magyar Úttörők Szövetsége Országos Tanácsának tagja. — Azt mondta, reményein felüli teljesítményt nyújtottak a gyerekek. Egyelőre a hibás árukat is elfogadják, de néhány hónap múlva már visszaküldik, amit elrontottunk. Gyorsan elmondtam az iskolai termelési tanács tagjainak, amit a főmérnöktől hallottam. „Kegyelemkenyérre nincs szükségünk. Tessék visszakérni a rossz dossziékat!" — felelték. Megfizettük a tanulópénzt, de azóta tőlünk nem kerül ki selejt. A Bokányi-dossziékat exportra küldi a gyár.

GYEREKEK A KORMÁNYRÚDNÁL

Kevés úttörőcsapat mondhatja el magáról, hogy önellátó, kilincselgetés nélkül teremti elő a szórakozásra, táborozásra, országjárásra szükséges pénzt. A bokányiak több ezer forint betéttel rendelkeznek. Ha valamelyik raj közös mozilátogatást, fagylaltozással egybekötött játékdélutánt szervez, vezetője kitölt egy csekket és a gazdasági bizottság főpénztárosa máris kiutalja a kért összeget.

— A télen kaptam egy zánkai beutalót. S hogy a táborozás valóban jutalom legyen, a raj úgy döntött, hogy költségeimet a közös kasszából fedezi — mondta a nyolcadikos Miháczi Emma.

A Bokányi úttörőüzemben a felnőttek csak tanácsadók. A kormányrudat a gyerekek irányítják. A gazdasági és termelési tanácsba választott fiúk és lányok szervezik és ellenőrzik a termelést. Ők döntik el, hogy kik menjenek tapasztalatcserére a papírgyárba, hány forintot kapjon a jövedelemből a csapat, a raj

Munkában a 7/a. Sztojka Erzsikéék kiemelkedő eredményt értek el. Fejenként hétszáz darab dossziét készítettek

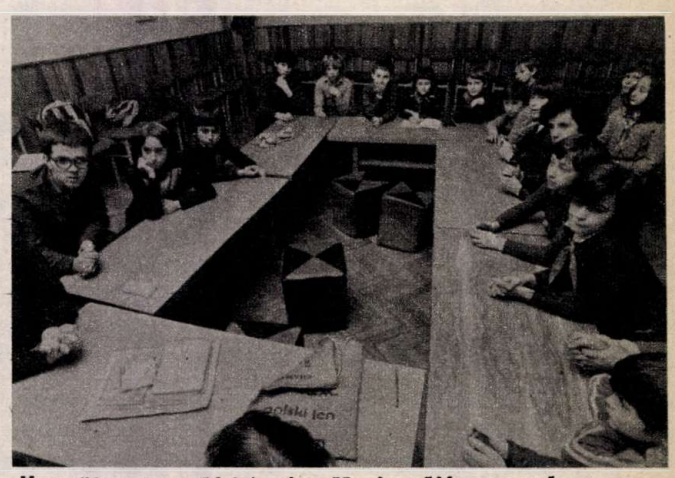

Összeült a termelési tanács. Napirendjén a munka szervezése és az egyéni vállalások teljesítése

Németh Tibi és két nagymamája. Ők is részesei a sikernek

és mennyit adjanak az iskolai könyvtár, a játékkészlet bővítésére.

— Nálunk nagy hagyománya van a Bokányi-napoknak, amikor az úttörő-foglalkozásokon együtt van szinte az egész család. Most már a szülők, a testvérek is segítenek, hogy túlteljesíthessük az egyéni vállalásokat — mondja Rozgonyi Laci, a termelési tanács tagja.

HA ÉN TANÁCSADÓ LENNÉK . . .

Az ilyen közös, együtt — egymásért dolgozó úttörő-foglalkozásokat minden csapatnál meg kellene honosítani. Ha én tanácsadó lennék, nagyon megdicsérném a Hernád utcai gyerekeket, akik értékteremtő munkát végeznek. De rögtön javasolnám nekik, hogy más gyárban is nézzenek körül, bonyolultabb munkafolyamatok előtt is tárják ki az ajtót. Hiszen a közösségért végzett komoly és szép játék holnap talán kedvcsináló lehet egy-egy szép mesterséghez.

Faragó György
Fotó: Gámán Gábor

A TITOKZATOS

A skorpió – ez az érdekes állat – már évezredekkel ezelőtt is foglalkoztatta az emberiség fantáziáját. Gilgamest az ősi babiloni legenda szerint például skorpiók támadták meg. A görög mitológiában is gyakorta találkozunk a skorpióval.

A világon 150 skorpiófaj él. Főleg a trópusokon találhatók, ahol néha 20 centiméteres, „óriás" méretűek is akadnak. Európában inkább a Földközi-tenger mentén gyakori ez az állat.

A skorpió ollójával ragadja meg zsákmányát és méregszervének görbe horgát döfi bele. A skorpiók azonban sokkal ritkábban alkalmazzák méregtövisüket, mint ahogy azt gondolják. Ha vadásznak, először mindig megkísérlik, hogy áldozatukat tapogatólábuk ollóival összenyomva tegyék képtelenné a védekezésre. Csak akkor veszik igénybe tövisüket, ha az előbbi módszer nem vezet eredményre.

A skorpió általában emberre nem támad. De ha veszélybe kerül, akkor szúr. Az embert többnyire végtagjain éri a skorpió szúrása, amely a méhek és a darazsak csípéséhez hasonlít. A szúrás környékén fájdalmas daganat képződik. A szúrás hatása rendszerint 24 óra múltán megszűnik. Egyes fajok szúrása halálos is lehet az emberre. Ezek a fajok Észak-Afrikában, Indiában és az amerikai kontinensen élnek. Halálos szúrást okoztak már, többek között: az „Androctonus australis", a „Buthus occitanus" és a „Bithus hendersoni" fajok.

Sokat írtak már a skorpiók „öngyilkosságáról" a szakírók. E híres história így fest: ha egy skorpiót izzó parázzsal vagy égő fadarabokkal vesznek körül, akkor az állat „felismeri" helyzetének kilátástalanságát, egy ideig rémülten rohangál, majd tövisét maga ellen fordítja, s holtan esik össze. Annyi igaz ebből, hogy a skorpió, tövisével vadul csapkod, majd összerogy. De valóban öngyilkosság történik? Hiába keressük a skorpión a tűszúrás nyomát, s a holtnak hitt állat, amely többnyire görcsös merevségbe esik ilyenkor, fokozatosan feléled, majd elfut a helyszínről. A magyarázat: a skorpió fél a tűztől, ezt véli ellenségének, ezzel küszködik, és esik sokkos állapotba. Nincs szó tehát öngyilkosságról.

A skorpió viselkedését, érdekes tulajdonságait, szokásait laboratóriumokban és a helyszínen egyaránt vizsgálják. Francia kutatók már az ötvenes évek végén észrevették, hogy a szaharai atomkísérletek során a skorpió az erős sugárzás színhelyén is életben maradt. Francia kutatók, katonaorvosok, biológusok több mint egy évtizeddel ezelőtt kezdték meg kísérleteiket a skorpió sugártűrésével kapcsolatban. Mi az oka annak, hogy ez az állat a gamma- és röntgensugaraknak ellenáll? Egy emberre általában a 600 röntgen egység már halálos dózist jelent. Egyes skorpiófajták csak 50 ezer! röntgennél pusztulnak el. A franciák munkájuk során arra törekedtek, hogy a kísérleti skorpiókat száraz és nedves vidékről gyűjtsék be, így össze tudják hasonlítani a különböző klímán élő állatok sugártűrési képességeit. A kutatómunka során arra a megállapításra jutottak, hogy a száraz övezeti skorpiók sugártűrése nagyobb, mint a nedves övezetben élőké.

A Guadeloupe-szigetről származó fajta egyedei 45 ezer röntgen egységnyi besugárzás után két-három napon belül elpusztulnak. Ugyanez a röntgendózis a szaharai Androctonus australis rendkívül mérges faj egyedeiben csak két hét után okozott 10 százalékos elhullást. Az eddigi kutatási eredmények szerint a skorpiók nagyfokú sugártűrését valószínű, hogy sejtszinten, eddig még ki nem derített biokémiai folyamatok teszik lehetővé.

Mi a gyakorlati értelme ezeknek a kísérleteknek?

A kísérletek célja részben a skorpió szervezetében lezajló folyamatok tisztázása, amely után a kutatók talán magyarázatot kapnak nagyfokú sugártűrő képességükről. Más részről, egy, az ember számára is alkalmazható sugárvédő gyógyszernek, vagy megelőző védekező eszköznek a kikísérletezése a cél. A skorpió, ez a titokzatos és az ókori legendákban is szereplő állat így válik laboratóriumi állatta a kísérletező ember kezében.

A legtöbb skorpió a trópusi és a szubtrópusi övezetben él. Hozzánk területileg közeli faj a kárpáti skorpió, amely a Duna menti Krems környékén él nagyobb számban.

ENDRESZ ISTVÁN

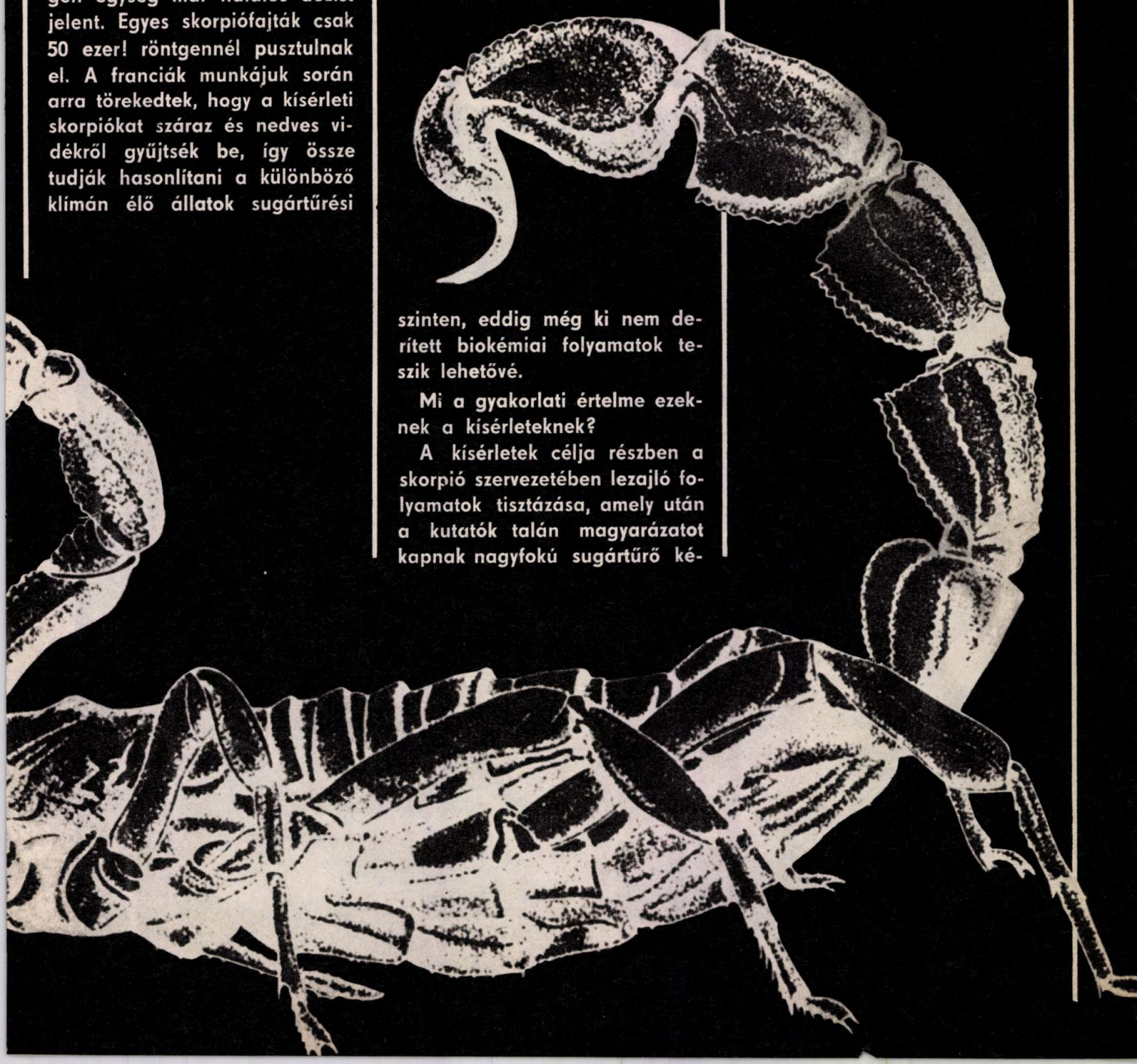

UTTÖRŐ KULTURÁLIS SZEMLE 78

A PÁSZTÓI TALÁLKOZÓ

Ilók, a kék szemű, szőke kislány bemutatkozik:

— Herczeg Gabi vagyok. Szereplő társaim, Soós Edina és Szabados Judit. Minden szabad időnket együtt töltjük, soha nem veszekszünk. Szerepelni szeretünk.

Nem így Mihók, azaz Laczkó Laci. Ő mindig izgul egy kicsit, de a lányok biztatása előbb-utóbb meghozza a bátorságát.

— Gabival szívesen játszom együtt, mert mindenben segít. Vele beszéltük rá a csendes, félrehúzódó Kvacsek Istvánt is, hogy vállalja el a kecske szerepét.

Gabi, Laci, István és a mama szerepét alakító Benyó Zsuzsi — a jobbágyi 1661. Fáy András Úttörőcsapat tagjai — most együtt örül az aranyoklevélnek. Szép siker ez itt, a járási kulturális szemlén.

A kürtieknek jó a hírük

A színpad színes forgataggá válik, amikor a 4367-es számú Jurij Gagarin Úttörőcsapat tánccsoportja megjelenik. Erdőkürtön régi hagyomány a tánc, a zene, az ének. A népművészetet is szeretik. A nagymamáktól az unokákig minden asszonynak, lánynak van népviseleti ruhája. A galgamenti szlovákok népszokásait, viseletét, dalait, táncait őrzik. 1969-ben alakult meg a pávakörük, és 1970-ben nyerték az első aranyoklevelet.

Bucsányi Évának mindig táncra áll a lába. Azt mondják: könnyű neki, hiszen náluk családi hagyomány a tánc.

— Igen, édesanyám, édesapám és a nővérem is tagja a pávakörnek, de éppen ezért nekem nem könnyebb, sőt! A tanulással is jól kell haladnom, nem ronthatok a bizonyítványomon. A bemutatóra ősszel kezdtünk készülni. Heti kilenc-tíz órát táncoltunk. Sokszor házi feladatot is kaptunk. Otthon is gyakorolni kellett a lépéseket, forgásokat. Én a barátnőmmel, Duhonyi Katival táncolgattam, akivel együtt tanulok. A táncban dicséretet kaptunk, a bizonyítványunk jeles lett.

A tánccsoport nagy élményét nevetve mesélik:

— Lucfalván vendégszerepeltünk, a „Karcsai páros"-t táncoltuk. Egy toppantás, és bumm...! Beszakadt a színpad. Nagyon megrémültünk, de az ingómozgó színpadon végigjártuk a táncot.

Éva gyönyörű táncruháját édesanyja varrta. A pruszlikot és a köténytt együtt hímezték.

Citera pendül. A zenekar két legfiatalabb tagja, az ötödikes Dudok Zoli és Németh Laci muzsikál. Amíg hallgatom őket, a nyolcadikos Haviár Misitől tudom meg:

— A két fiú nehezen birkózott az orosz nyelvvel. Hogy a gyenge tanulmányi előmenetel miatt nehogy kizárják őket a zenekarból, a hatodikos Gerai Árpival megszerveztük a foglalkozásokat. Dicséretükre legyen mondva, igazán szorgalmasan tanultak. Most oroszból is jól haladnak.

A kürti táncosoknak jó a hírük. Ahol megjelennek, ott megtelik a kultúrotthon. Sokszor szerepelnek falugyűléseken, az öregek napján, ünnepélyeken. Nagy sikert arattak Kállón, Erdőtarcsán, Acsán, Galgagyörkön, Vanyarcon, Hollókőn, Lucfalván, Vácott és Salgótarjánban.

Az aranyokleveleket — amely most eggyel ismét több lett — az iskolában és a klubházban őrzik.

A vanyarciak

A Zrínyi Ilona Úttörőcsapat Mese raja „A játék" című verses összeállítást mutatta be. A labda röppen, a mozdony zakatol, a fények az árnyakkal bujócskáznak, altatódal csendül, bölcső ring, hajnal kél, rigó fütyül, köszöntik a tavaszt...

Kosztolányi Dezső, Illyés Gyula, Weöres Sándor, Veress Miklós verseit játszák, rajzolják és eltáncolják.

A tanév eleje óta készültek, de közben arra is jutott idő, hogy bábokat készítsenek, az óvodásoknak bábozzanak. Sokszor próbáltak, mert meg kellett tanulni a helyes beszédet, a szép kiejtést, a színpadon való mozgást. Kovács Pál, a pásztói Lovász József Művelődési Központ vezetője tanácsaival sokat segített.

Az első szereplés jutalma aranyoklevél lett. Jövőre ismét beneveznek a kulturális szemlére a „kiszejárás" helyi hagyományainak bemutatásával.

Bíró Anna

Fotó: Karasz Lajos

VETTÜNK KÉT K

Tessék, tessék!
Ne csak nézze,
vegye is meg!
Ilyen madarat
csak nálunk kaphat!

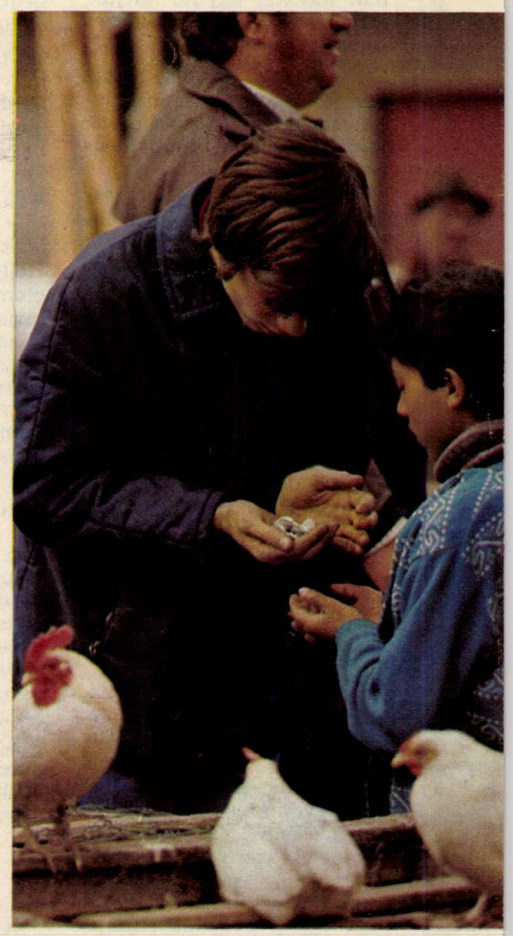

Dobozba zárva...
és gazdára várva.
Ennek a különleges
madárnak sok
csodálója akad

KONTYOST

A főváros különlegessége, egyedülálló színfoltja a kispesti galambpiac. A Kossuth tér mögött levő hússzor negyven lépésnyi terület minden szombaton zsibvásárrá alakul át. Felnőttek, gyerekek, állandó és alkalmi árusok, kibicek, odatévedt kíváncsiskodók népesítik be. A galambokon kívül kapni itt mindenfajta kisállatot: papagájt, ökörszemet, sárgarigót, verebet, nyulat, törpetyúkot, kakast és néha sorsolásra betanított tengeri malacot is. A paszta madár ketrece előtt óriási tömeg. Gazdája szerint ez a madár a pinty és a stiglic keveréke. Megér négyszáz forintot is, mert minden nyelvre megtanítható.

— Tessék mondani, most éppen milyen nyelven csipog? — érdeklődik az egyik néző.

— Ha ez magának csipog, akkor én türbékolok! — válaszolja dühösen a férfi. — Mivel Önnek nincs kifinomult hallása, elmondom, hogy a pasztácska e pillanatban kanári nyelven énekel...

De térjünk vissza a galambárusokhoz. Egy tizenöt esztendős fiú legendába illő történetet mesél eladásra kínált postagalambjáról:

— Hosszú ideig a Mátrában éltünk. Apám erdész volt. A télen, amikor méteres hó borította a hegyet és lehetetlenség volt lejutni a településekre, anyu súlyosan megbetegedett. Édesapámnak eszébe jutott, hogy a nemrég vásárolt postagalamb tulajdonosa ápolónő volt, és segítséget kérhet tőle. Gyorsan levelet írt és útnak indította a kis jószágot. Azt sajnos, nem tudta, hogy a völgyet vadászok szállták meg. A galamb szárnyát átlőtték. De a repülést sérülten is végrehajtotta.

— Mit kerestek itt? — kérdem a Dolányi testvérektől.

— Vettünk két szegedi kontyost — válaszolja a hatodikos Zoli.

— És két kinget — feleli Sanyi, az ikertestvére.

Az ikrek Érdről Pesterzsébetre, onnan Kispestre, a központi lakótelepre költöztek. Amikor még kertes házban laktak, hetvenkét galambból álló törzsállományuk volt, de Kispesten minden állatot, még a kutyájukat, Ladyt is el kellett adniuk.

Dolányiék az új lakótelepen csupán néhány hétig bírták ki a galambok hiányát.

— Apu ötven forintért vett egy tyúkketrecet. Galambházzá alakította át. Mi pedig most lakókat kerestünk bele. A szegedi kontyosok hamarosan tojni fognak — újságolja Zoli.

A galambpiacon a csoda sem ritka. Kovács Gabi tizennyolc forintért vett egy öklömnyi fehér galambot, pillanatok alatt színtjátszó pávára cserélte ki, de mire az érdeklődés középpontjába került, már egy fekete szárnyas jószágot kergetett a piacon.

Faragó György
Fotó: Szalay Béla

Hopp! Megvan!
Kihez van szerencsém?
Az új gazdám!

Nyuszi ül a rácson...
Talán ma hiába?

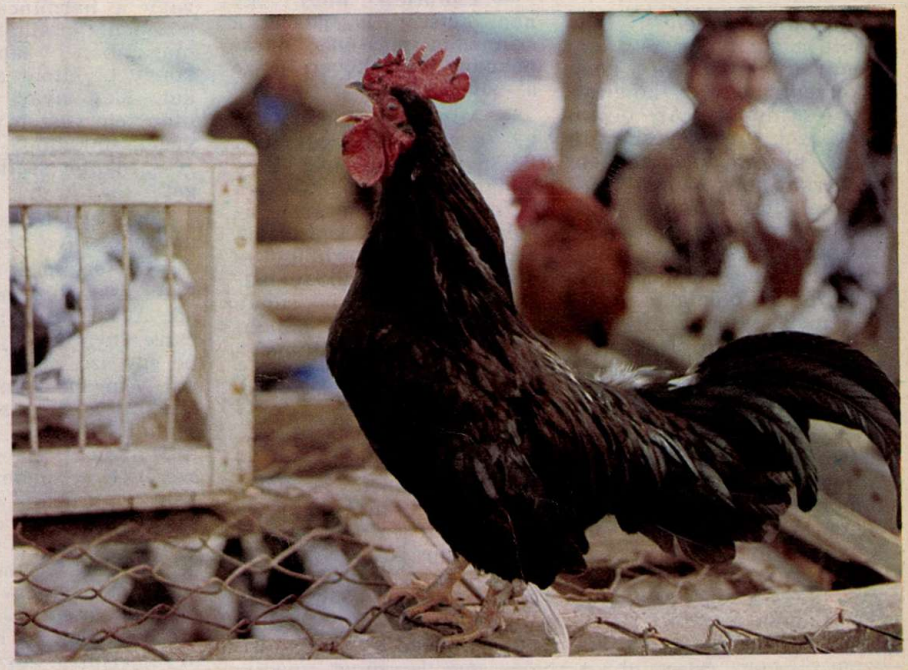

Megszólal a kakasnóta:
itt vagyok, erre, erre,
az értékem nő csak egyre!

Ebben a pillanatban eltűnik a színész, csak Tartuffe létezik

A kedveskedő, az elszánt, az álszent, a ravasz Tartuffe céljaiért küzd

Sztankay István, a Madách Színház művésze, játszik a színházban, a televízióban, a rádióban. Néha — amikor szinkronizál — csak a hangját adja, de akkor is minden szerephez, minden alakításhoz sok-sok tanulással eltöltött nap és éjszaka tartozik.

A Múzeumkertben találkozunk. Arcát a nap felé fordítja, hunyorogva néz. Mélyet lélegzik a tiszta levegőből. Idén ez az első alkalom, hogy nyugodtan üldögélhet, sétálhat a fák között.

— A színész hogyan tanul?

— Mint minden gyerek. Amit nagyon szeretek, azt könnyen tanulom meg, nem is érzem, hogy az kötelesség és munka. Az olyan szöveggel, ami kevésbé áll közel hozzám, nehezebben birkózom meg. Jóval többet kell foglalkoznom vele, míg megragad az emlékezetemben. Érdekes, már megfigyeltem, hogy a nehezebben tanult oldalak, szerepek mégis jobban megmaradnak bennem. Hosszabb ideig és pontosabban emlékszem rájuk, mint a többire. Valószínűleg azért, mert nagyobb akarat, több önfegyelem kellett a megtanulásukhoz. Ezzel azt is elmondtam: mindent meg lehet tanulni. Még a legképtelenebb dolgokat is, csak szorgalom kell hozzá... Egyébként elég ijedős színész vagyok. Hosszabb szövegnél sosem hiszem el, hogy ezt valaha is tudhatom. Tanulom, tanulom, eltelik egy vagy két nap, de úgy érzem, hogy egyetlen szóra sem emlékszem. Olyan pillanatok ezek, mint amikor valaki vizsgázni indul vagy dolgozatot ír. Ránéz a kérdésre és semmi nem jut az eszébe. Aztán egyszerre — váratlanul előjönnek a mondatok.

— Hány szerepet tud?

— Egyszerre négyet-ötöt. Főleg a klasszikus szerepek maradnak meg az emlékezetemben. A Romeo és Júlia, vagy a Macbeth. A Macbethet 1962-ben játszottam, s ha visszagondolok rá, először az utolsó mondat jut az eszembe. Ezeket a klasszikus szerepeket négy-öt év után is tudom mondani.

— Előfordul, hogy egy nap kétszer is játszik a színpadon más-más darabokban. Nem keveri össze a szöveget?

— Minden előadás egy kis egység. Mindegyiknek külön hangulata van. Ez a hangulat már az öltözőben kezdődik. Egy órával az előadás előtt. A sminkelés, a megszokott mozdulatok, a díszletek, vagy ahogy magamra veszem a ruhát, megteremtik azt a hangulatot, melyben eltűnik a színész és megszületik a színpadra lépő ember. A hős, a jókedvű, a ravasz, vagy a gonoszkodó. Ilyenkor már a fintorok sem az enyémek, hanem akinek a „bőrébe bújtam" erre az estére. Sőt! Ha például Molière figurája, a Tartuffe cigarettázott volna, csak így gyújthatott volna rá, ahogy én teszem... Aztán, ha az előadás véget ért, elég egy kis szünet, míg újra rágyújtok, leszedem a festéket vagy átsétálok a nagy Madáchból a kamaraszínházba. A játék kezdődik elölről, s én elfelejtem, hogy néhány órával ezelőtt mást játszottam. Csak az a szöveg jut az eszembe, amire szükségem van.

— Előadás előtt elolvassa a szerepét?

— Nem merem elolvasni. Amit megtanultam, nem szeretem papíron látni. Inkább úgy mondom el magamban, mint egy verset. Vázként átismétlem, végiggondolom a történetet, a cselekményt, a legfontosabb részeket. Ez többet segít, mintha elővenném a szöveget. Egyébként is vizuális típus vagyok. Amit megtanultam, arra úgy emlékszem, hogy még azt is tudom: a hatodik sorban, vagy a harmincadik oldal közepén található. Szinte magamban lapozom a könyvet, látom az oldalakat. Még nyári kihagyás után sem veszem elő a szöveget, inkább...

— Inkább segítsen a súgó?

Nevet egyet. Arra gondol, amire én. Az iskolára.

— A színházi súgó inkább csak biztonságérzetet ad. A közönség nem veszi észre, hogy nem jut eszembe egy szó, vagy egy mondat. Ám, ha a színész nem készült, a súgó sem tehet semmit. Súgásra alapozva nem lehet eljátszani egy szerepet! A súgónak egyébként a próbán van nagy szerepe. Amikor még csak ismerkedünk az anyaggal, és nemcsak a mondatokat sorakoztatjuk egymás mellé, hanem próbálgatjuk a mozdulatokat, a hangsúlyt, kerülgetjük a díszleteket.

— Mikor tanul?

— Elég kényelmes vagyok, bár sosincs időm a lustálkodásra. Néha, amikor legszívesebben félretenném a könyvet, és mással foglalkoznék, fellázad a lelkiismeretem. Nem hagy nyugodni, míg neki nem fogok. Legtöbbször az idő is szorít, hiszen nem elég hibátlanul ismernem a szerepemet, meg is kell érnie bennem. Tanulok buszon, villamoson, mindenütt. De legszívesebben éjszaka. Amikor csupán a város halk zaja hallatszik. Ilyenkor tudok a legjobban figyelni.

— Gyerekként szeretett tanulni?

— Nem. Sok minden érdekelt, de a tanulás... bizony nem nagyon. Különös, hogy végül mégis olyan hivatást választottam, ahol legalább olyan fontos a tanulás, mint a tehetség. Nos, miután hadilábon álltam a tanulással, természetesen nekem is sokszor súgtak. Ki is használtam. De valahogy azt éreztem: amit mondok, az nem az enyém. Idegen tőlem. Kényelmetlen volt. Azóta persze rájöttem, hogy tanulni kell. Bárhol dolgozik is az ember. Az iskolában sem csak az osztályzatokért, hanem azért is, hogy a gyerekek próbálgassák a képességeiket. Érezzék meg, micsoda öröm, könyv nélkül tudni, elmondani egy szöveget. Szinte vessző, pont pontossággal... Olyan élmény ez, melyet kár elszalasztani.

Nincs több időnk, búcsúzunk.

Megkérdezi, hova megyek.

— A szerkesztőségbe — felelem. — És maga?

— Tanulni! — mondja és mosolyog.

Dobozy Zsuzsa
Fotó: Karasz Lajos

készülék (amelynek dobozát a BEAG ifjúmunkásai tervezték és készítették) „vezérlőműve", amint az az 1. sz. ábrán látható, a Száz tipp legutóbbi anyagában megismert egyszerű astabil multivibrátor. A 20 nF-os kondenzátorral és 300 ohmos ellenállással körülbelül 60 kHz-es impulzusokat állítunk elő. A vezérlés az SN74HOON (vagy az ILB313/IC 11-es kivezetése, valamint a T7490 típusú, egyébként Tungsram gyártmányú) IC 14-es kivezetése közé iktatott pillanatkapcsolóval történik. A pillanatkapcsoló lenyomásával másodpercenként tízezerszer hatféle állapotot jeleznek a világító diódák. A kapcsoló elengedésekor ott áll meg a számláló, ahol éppen tart a kijelzésben.

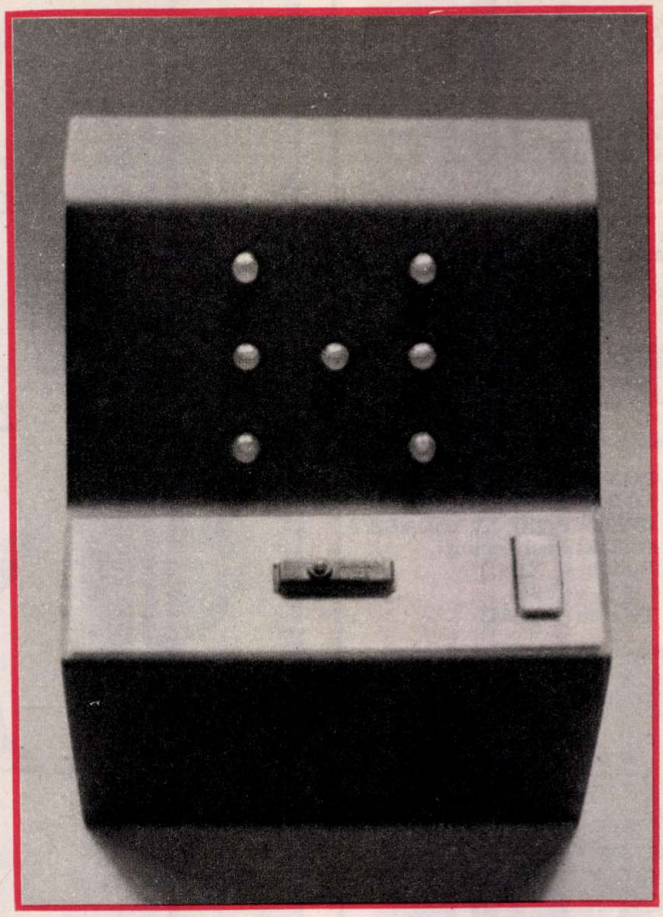

H-szint = a dióda világít

A berendezés „lelke" az egyik legsokoldalúbb IC típus, a 7490-es dekadikus szán láló. Az ismert, 14 kivezetéses DIP tokban négy billenőkör (flip-flop) és három kétbemenetű NÉS kapu van. Két kivezetése, a 4-es és a 13-as NC jelzésű, azaz üres, nincs semmihez sem kötve. Ezeket az egyszerűbb szerelés érdekében ajánlatos behajlítani a tok alsó felére. Az 5-ös kivezetést a tápfeszültség pozitív, a 10-est a negatív (0 volt) pontjához kell kötni. Az IC-t sok mindenre fogjuk még használni, a fő funkciója azonban a dekadikus, azaz a tízes számlálás. Ez azt jelenti, hogy ha az IC 1-es és a 12-es kivezetését összekötjük, a 2-es és a 3-as nullázó kivezetést, a 6-os, valamint a 7-es unl. 9-re állító kivezetéseket L szintre, azaz a tápfeszültség negatív pólusára kötjük, a számláló működőképes. Ekkor a 14-es kivezetésre adott impulzusokat BCD-ben számolja. A BCD nem valami új mosópor vagy rovarirtó szer, hanem a binárisan kódolt decimális rendszer angol elnevezésének általánosan használt rövidítése. A T7490 tehát a bemenetére adott impulzusokat úgy számolja, hogy azok a kimeneteken binárisan, azaz a kettes számrendszerbe átvéve, vagyis kódolva jelennek meg. Ami azt jelenti, hogy ha a 12-es (A), a 9-es (B), a 8-as (C) és a 11-es (D) kivezetés és a negatív pont közé egy-egy világító diódát kötünk, a bemenetre (14-es kivezetés) szemmel még jól követhető 1-e Hz-es impulzusokat adunk, a következő működési táblázatot kapjuk (H-szint = a dióda világít, L-szint = a dióda nem világít).

Impulzusok száma	Kimenetek A	B	C	D
0	L	L	L	L
1	H	L	L	L
2	L	H	L	L
3	H	H	L	L
4	L	L	H	L
5	H	L	H	L
6	L	H	H	L
7	H	H	H	L
8	L	L	L	H
9	H	L	L	H

Az IC-hez kell igazodni!

A táblázatból látható, hogy a decimális számok bináris kódolása nem valami bonyolult dolog: az impulzusidők egyszerű, könnyen követhető osztásán alapul. Az A kimenet a bemeneti impulzusokat, a további kimenetek az előttük levő kimenet impulzusait felezik. Ha figyelmesen megnézzük, a táblázatból még az is kiderül, hogy egy számláló egységgel, vagyis szaknyelven egybites számlálóval kettőig, kettővel négyig, hárommal nyolcig, a néggyel tizenhatig lehet binárisan számolni. Miután a 7490 belső felépítése olyan — ezért dekadikus számláló —, hogy a 9-es impulzus után következő bináris LHLH helyett LLLL-re vált, az IC 16 helyett csak tízig számol, újra és újra ismételve a folyamatot.

Eddig dekadikus, vagyis tízes számlálásról beszéltünk, nekünk azonban a kocka hat pozíciójának kijelzéséhez hatos számlálóra van szükségünk. A 7490-es áramkör ezt is tudja. Az IC 2, 3-as kivezetése az ún. visszaállító, azaz nullázó bemenet. Ha e két bemenetre egyidejűleg H szintű, azaz pozitív impulzust adunk a számláló, függetlenül attól, hogy hol tart a számlálásban, nullára vált. Hatos számlálót tehát úgy lehet kialakítani a tízes számlálóból, hogy a nullázó kivezetéseket a B és a C kimenetre kötjük. A táblázatból látható, hogy két H jel együttesen a decimális 6. számnál van jelen. Amikor a számláló az 5. után a 6. impulzust fogadja, a két H-szint nullázza a számlálót, s kezdődik elölről a — most már 6-ig tartó — számlálás.

Ez eddig mind nagyon szép, s remélem érthető is. Azonban akárhogyan variáljuk a kockajáték pontjait jelentő világító diódák összekötéseit, a hagyományos kockajel formák ezzel a hatos számlálással sem alakíthatók ki. Ezért nem az IC tulajdonságaihoz kell alkalmazni a játékot, hanem a kocka variációihoz kell igazítani az IC tulajdonságait. Azaz a megfelelő kijelzéshez a számláló kimenő jeleit megfelelően dekódolni kell.

Amint látjátok a címben, ez csak az első fejezete az elektronikus dobókocka készítésének. Így hát a jövő héten is kockázni fogunk!

BEJCZY GÉZA

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

SZAKMUNKÁSTANULÓKAT FELVESZÜNK A KÖVETKEZŐ SZAKMÁKBA:

— **KŐMŰVES,**
— **ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ,**
— **VAS- és FÉMSZERKEZETI LAKATOS,**
— **ÉPÜLETASZTALOS,**
— **VILLANYSZERELŐ,**
— **VÍZ- és GÁZSZERELŐ,**
— **KÖZPONTIFŰTÉS-SZERELŐ,**
— **HIDEG- és MELEGBURKOLÓ,**
— **SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓ.**

Tanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 14—17. életévüket 1978-ban betöltik és az általánost elvégezték, illetve akik jelenleg a nyolcadik osztály tanulói.
Vidékieknek a tanulmányi időre tanulóotthont, teljes ellátást, tanulmányaikban szakképzett nevelőtanárok felügyeletét és segítségét nyújtjuk.

Igénybe vehető rendszeres és kedvezményes hazautazás, munkaruha, nyereségrészesedés, társadalmi ösztöndíj, különböző sportolási, kulturálódási lehetőségek.
Kőműves, ács-állványozó, központifűtés-szerelő, és vízgázszerelő szakmában havonta az alapösztöndíjon felül 250 Ft kiegészítést is adunk.

Személyes és levél útján való érdeklődésre részletesen válaszolunk.

PONTOS CÍMÜNK:
FŐVÁROSI 3. SZ. ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
szakoktatási csoport,
Budapest XIII.,
Lehel út 10/A.
Telefon: 409-545

NYOLCADIKOS ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT LÁNYOK FIGYELEM!

PÁLYAVÁLASZTÁSI GONDOTOK VAN?

Tanulási lehetőséget és szakmunkásképesítést adunk. Kérésetekre postafordultával ingyen megküldjük 40 oldalas, minden kérdésre választ adó fényképes tájékoztatónkat. Vidékieknek leányotthonban lakásról gondoskodunk.

VÁRJUK LEVELEITEKET!

Cím: PFV Lőrinci Gyár (Lőrinci Fonó) Személyzeti osztály. 1183 Budapest, Gyömrői út 85—91.

RAHAN a fejszék erdejében 10.

A PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várja SZAKMUNKÁSTANULÓNAK AZ 1978/79-ES TANÉVRE:

villanyszerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, ácsállványozó, központifűtés-szerelő, kőműves, épületasztalos, üvegező, vasbetonkészítő, tetőfedő-szigetelő, műkőkészítő, bádogos, építőgép-szerelő, szobafestő-mázoló, tapétázó, víz- és gázvezeték-szerelő szakmákban.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezésről, teljes ellátásról gondoskodunk.

Jelentkezés: személyesen vagy írásban a vállalat szakoktatási osztályán.

CÍM: 1751 Budapest XXI., Kiss János altb. u. 19–21.

Megközelíthető:
a Boráros tértől gyorsvasúttal a második megálló.

PÁLYAVÁLASZTÓK!

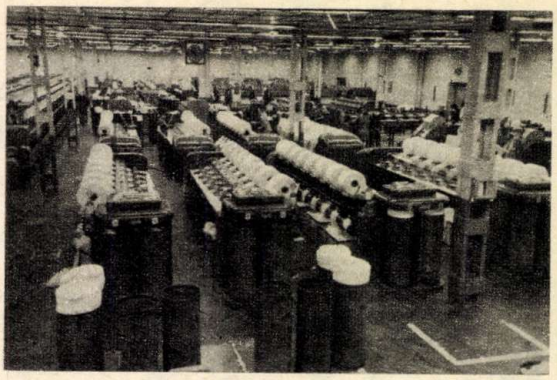

Általános iskolát végzett fiatalokat felveszünk az 1978/79. tanévre, fonó-szövő vagy kötő-hurkoló szakmunkástanulónak 16 éves korig.

A fonó és szövő szakmákban a képzési idő 2 év.

A fonó-szövő szakmunkástanulók ösztöndíja a tanulmányi eredményektől függően 350—500 Ft.

A kötő-hurkoló szakmában a képzési idő: 3 év.

A kötő-hurkoló szakmunkástanulók ösztöndíja a tanulmányi eredménytől függően 150—550 Ft.

Juttatások: az ösztöndíjon kívül a vidékieknek havi 500 Ft-ot, budapestieknek 450 Ft vállalati ösztöndíjat fizetünk. (Az összes pénzbeli juttatás a fonó-szövőknek havi 850—1060 Ft, a kötő-hurkolóknak havi 650—1050 Ft.) Gyárunk mellett levő szakmunkástanuló-otthonunkban elhelyezést, napi háromszori étkezést adunk — munkaszüneti napokon is — havi 90 Ft-ért.

Tankönyvről az iskola, munkaruháról és iskolaköpenyről a gyár térítésmentesen gondoskodik.

Továbbtanulásra lehetőség nyílik az üzemi szakközépiskolában, és a területi gimnáziumban.

Rátermett fiatal szakmunkásainkat, a sikeres szakmunkásvizsgát követően segédművezetővé, később művezetővé képezzük ki.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban. Levélre részletes tájékoztatást küldünk.

A gyár címe: PNYV Kelenföldi Textilgyár személyzeti oktatási osztály 1117 Budapest XI., Budafoki út 111—113.
Telefon: 450-160 (191 mellék)

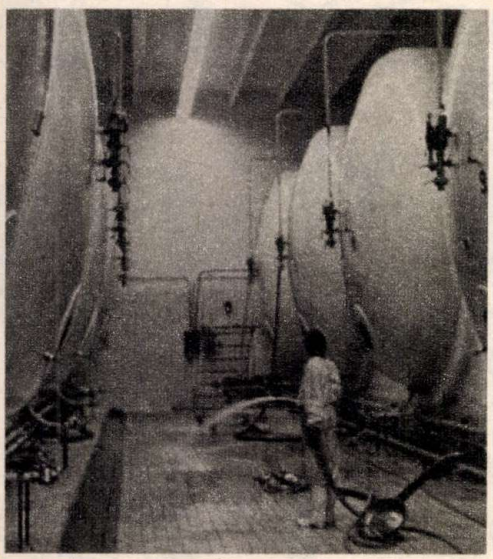

Az 1978/79-es tanévben általános iskolát végző fiúk jelentkezését várjuk:

SÖRGYÁRTÓ SZAKMUNKÁS-TANULÓNAK

Vidéki tanulók részére kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk.
A megállapított ösztöndíjon felül — szerződéskötés esetén — a tanulók havi 250,— Ft társadalmi ösztöndíjban részesülnek.

KŐBÁNYAI SÖRGYÁR

Jelentkezni lehet:
a Bercsényi Miklós Szakmunkásképző Intézetben, Budapest X., Maglódi út 4.
valamint:
a Kőbányai Sörgyár személyzeti és oktatási osztályán, Budapest X., Maglódi út 17.

Taurus

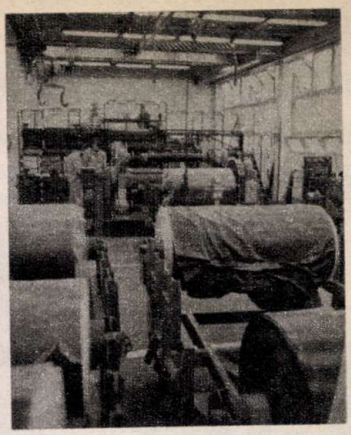

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI FIATALOK FIGYELEM!

A Taurus Gumigyár Nyíregyházán szeretettel vár benneteket GUMIGYÁRTÓ szakmunkástanulóknak. A rohamosan fejlődő, modern technológiával dolgozó gyárunkban szükség van jó szakmai felkészültségű, elméleti és gyakorlati tudású szakemberekre.

Főleg kémiai érdeklődéssel rendelkező fiúk és lányok jelentkezését várjuk. Tanulóidő: 3 év.

Tanulóink a tanulóidő alatt havonta évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően 110–650 Ft-ig terjedő ösztöndíjat kapnak, ezen felül társadalmi ösztöndíjat is fizetünk részükre, 250–450,– Ft-ig terjedő összegben. Nyári szakmai gyakorlatuk idején a legkiválóbb tanulóink 20 napot az NDK-ban töltenek, gyárunk költségén. Végzett tanulóinknak lehetőséget nyújtunk a továbbtanuláshoz. Elméleti képzés Nyíregyházán a 107. sz. Mező Imre Szakmunkásképző Intézetben, a gyakorlati képzés gyárunk tanműhelyében és üzemeiben folyik.

Érdeklődni és jelentkezni lehet a TAURUS GUMIGYÁR SZEMÉLYZETI ÉS OKTATÁSI CSOPORTJÁNÁL, 4400 NYÍREGYHÁZA, DERKOVITS U. 107.

NYOLCADIKOSOK!

Pályaválasztásotokhoz figyelmetekbe ajánljuk, hogy a CHINOIN GYÓGYSZERGYÁR jó lehetőséget kínál a szakma tanulásához.

Fiúk jelentkezését várjuk gyógyszergyártó (vegyész), lakatos, hegesztő, villanyszerelő, esztergályos, csőszerelő szakmunkástanulónak.

Lányokat gyógyszergyártó tanulónak veszünk fel. Gyógyszergyártó tanulóinkat korszerű tanlaboratóriumban, gyógyszeripari tanműhelyben képezzük. Vállalati ösztöndíj.

A római-parti csónakházunkban sportfelszerelésekről is gondoskodunk.

Címünk:
CHINOIN GYÓGYSZERGYÁR
Budapest IV., Tó u. 1–5. Oktatási osztály.
Telefon: 229-900 (531-es mellék) és
CHINOIN NAGYTETÉNYI GYÁREGYSÉG
Budapest XXII., (Nagytétény), Bányaléc u. 2.
Személyzeti osztály.
Írásbeli jelentkezés: 1325 Budapest, Postafiók 110.

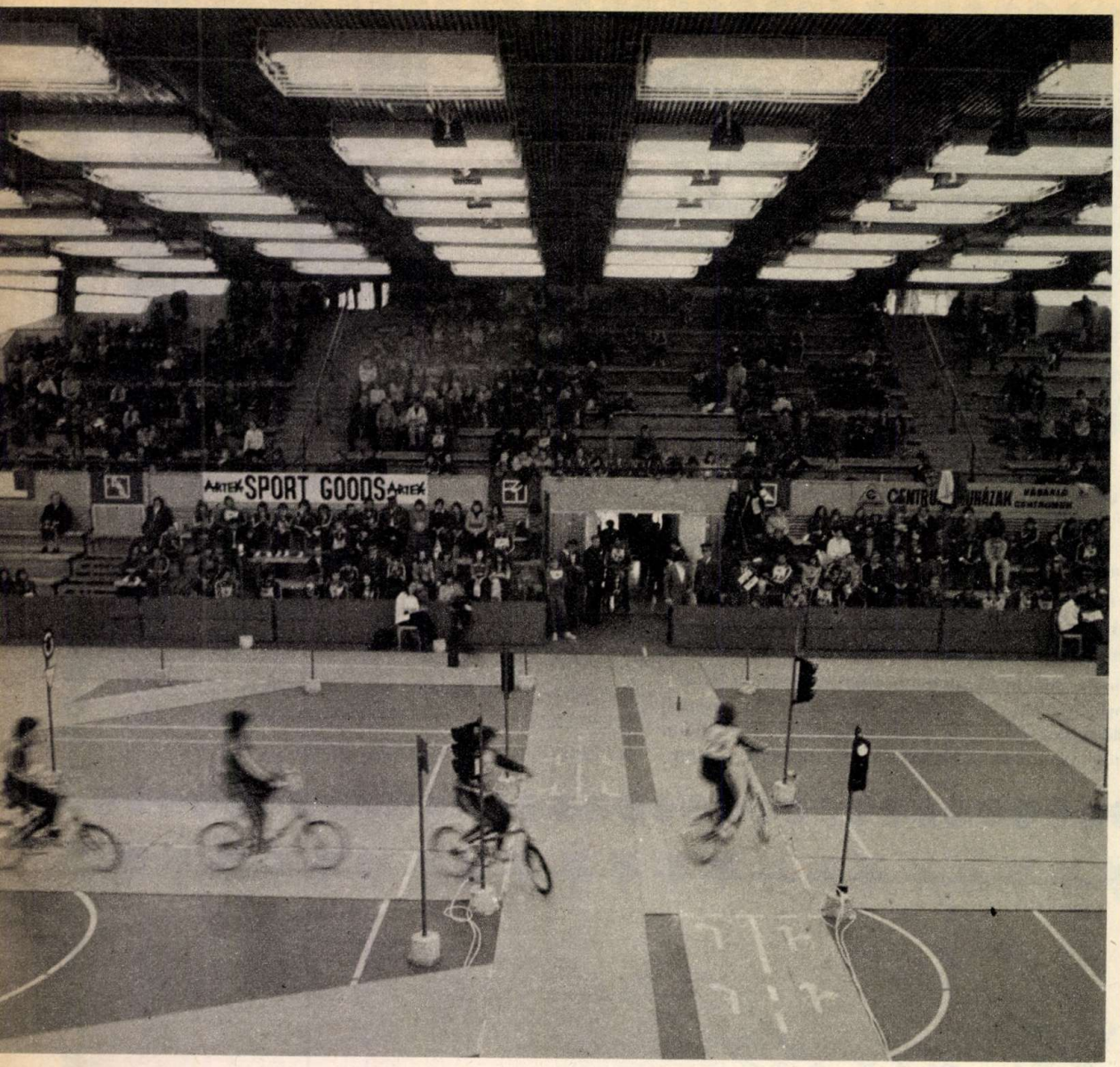

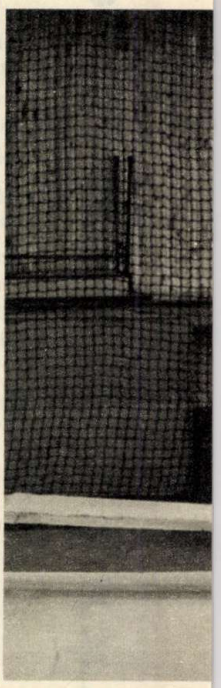

KERÉKPÁR KERINGŐ

Alaposan megváltozott a budapesti körcsarnok belseje erre az alkalomra. A küzdőteret jelzőlámpák és KRESZ-táblák borítják, melynek sűrűjében imitt-amott váratlan eseményt igérő lengő-palló, tégla útvesztő, célbadobó kör és egyéb akadályok találhatók. Most színes melegítőbe öltözött kerékpárosok jelennek meg és mint a halak egy nagy akváriumban, látszólag rendszertelenül nyüzsögni kezdenek. A második pillantásra azonban már fegyelmezett, rendezett mozgást fedez fel az ember. Az „utcákat" rovó kerékpárosok a KRESZ szabályai szerint közlekednek.

Ez egészen természetes, hiszen a XVI. Nemzetközi Iskola Kupa úttörő-közlekedésbiztonsági versenyének döntőjén vagyunk.

Mellettem egy kékmelegítős fiú szurkol a Vas megyeieknek. Tegnap ő is versenyzett. Kezében földrajzkönyvet szorongat, arról olvasom le a nevét: Fenyvesi Tamás, 8/a.

– Tanulgatunk, tanulgatunk?

– Igen, Portugáliát.

– ??

– Az első négy helyezett

oda utazik, nemzetközi versenyre.

– Hogyan készülsz a nagy eseményre?

– Szombathelyen lakom, gyakran átkerekezek Kőszegre. Nagyon szeretek bringázni! És persze – tud is! A versenyben végül a második helyen végzett, amelynek legközelebbi jutalma a portugáliai versenyen való részvétel – a Békés megyei Kőrösi Tibivel, a Szolnok megyei Kiss Palival és a Tolna megyei Fritsi Misivel együtt.

KÉP ÉS SZÖVEG: SZALAY BÉLA

TÖPRENGŐ

A rejtvények megfejtéseit postai levelezőlapon küldd be! Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni, s azok jók, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Húsz könyvutalványt sorsolunk ki a helyes megfejtést beküldők között. Beküldési határidő: május 22.

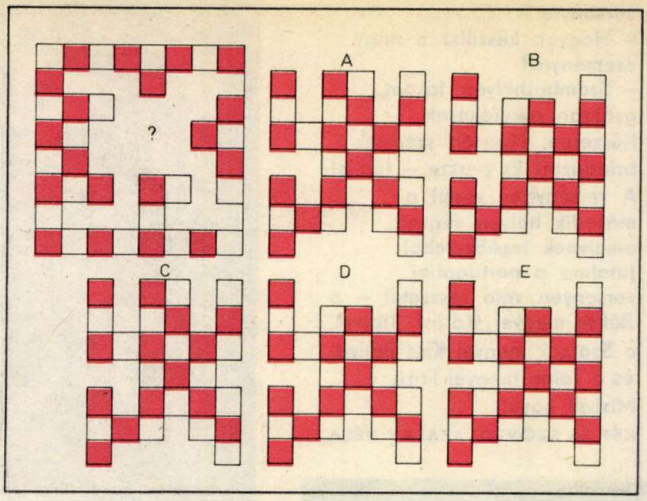

MELYIK TÖREDÉK illik a bal felső sarokban lévő ábrába?

A 30 DARAB pálcika között hány párhuzamosat találsz?

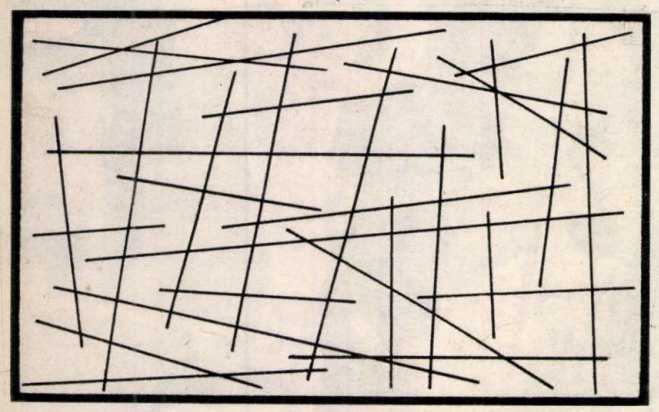

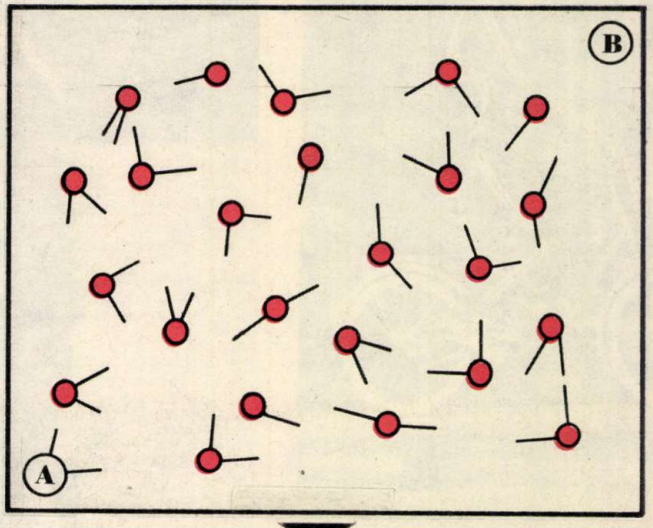

MINI TÁRSASJÁTÉK. A feladat: ki jut el gyorsabban A-ból B-be? A kis színes körökből kinyúló vonalak irányában lehet lépni 1—1 lépést.

LABDAKAVALKÁD. Kettőnek az átmérője egyforma. Melyik ez a kettő?

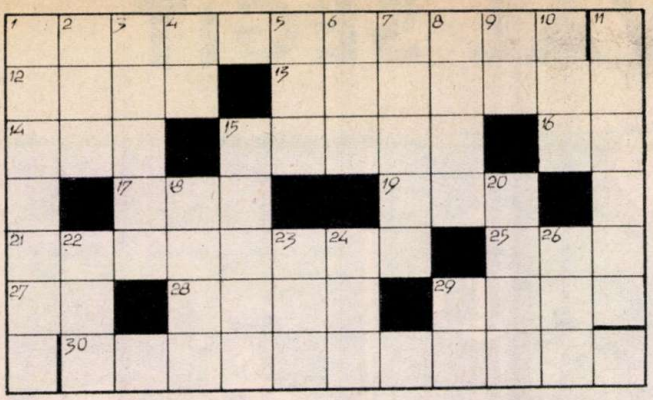

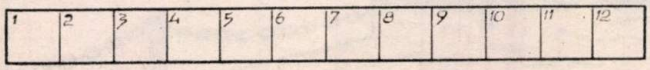

HÁROMBÓL A NEGYEDIKET

Előbb töltsétek ki az ábrát a meghatározások szerint. Majd azoknak a négyzeteknek betűit, amelyeknek jobb alsó sarkában egy-egy szám van, írjátok be a különálló sor azonos számú négyzeteibe. Jó megfejtés esetén a különálló sorban egy nagy magyar drámaíró nevét olvashatjátok.

VÍZSZINTES: 1. Magyar költő, drámaíró (Dezső). 12. Tanít. 13. Minden héten. 14. Kígyó igéje lehet. 15. A méhcsalád nem dolgozó tagjai. 16. Egyforma betűk. 17. Az egyik szülő. 19. Csak részben szállít! 21. Simára kiegyenget. 25. Petrov írópárja. 27. Uruguayi és román autók betűjele. 28. Start. 29. Verni. **30. Magyar költő.**

FÜGGŐLEGES: 1. Mulatságos, nevetséges. 2. Folyó a Szovjetunióban. 3. Megkönnyez. 4. Z. T. 5. Lóhere közepe! 6. Luxemburgi spanyol és román autók betűjele. 7. Akkor játsza jól a szerepét egy színész, ha ... 8. Részére. 9. Fordított kettősbetű. 10. Ezen a helyen. **11. A szabadságharc nagy költője.** 15. Fogait használja. 18. Város a Szovjetunióban. 20. Két morzejel. 22. Pusztít. 23. Húros fegyvere. 24. T. T. M. 26. Elinal egynemű betűi. 29. Hűséges rövidebben és fordítva.

A 16.-I SZÁM MEGFEJTÉSEI

Keresztrejtvény: Fal, de korhadt, döngesd és beomlik! Könnyű a más fejével: gólya–gulipán, kakukk–búbos banka, pulyka–szürke gém, borzas cankó–papagáj, pávagalamb–bíbic, pingvin–bagoly, strucc–pelikán. Fotótotó: 2. fogkrém-kupak. Rakd bele: 3. számú. Bélyeg: 1919. június 14-én. Titkosírás: balról jobbra 3, 1, 4, 2, sorok szerinti sorrendben. Festékes paletták: 2, 12-es.

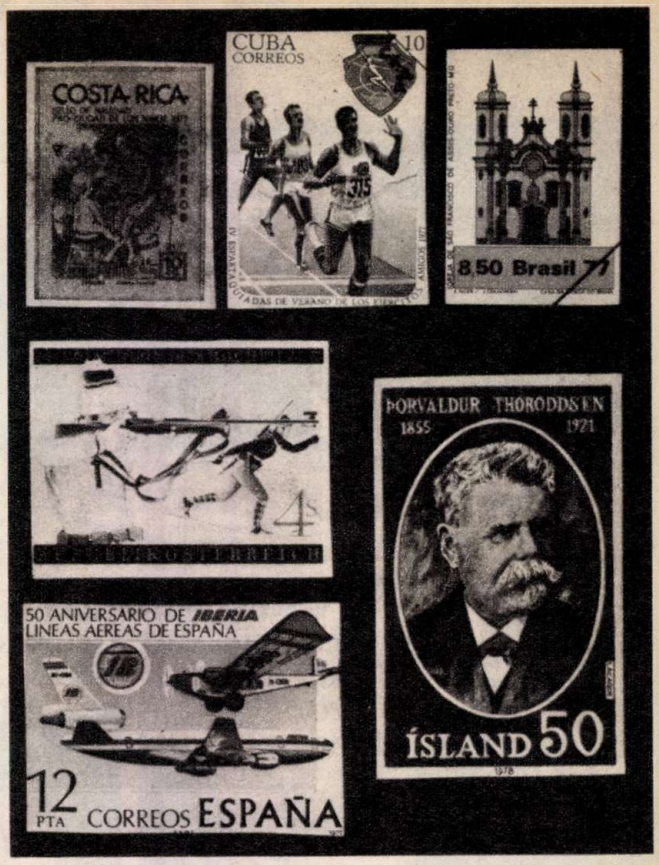

A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL. Costa Rica: Karácsony. Kuba: hadsereg sportversenye. Brazília: régi, műemlék templom. Ausztria: Biatlon mester-világbajnokság 1978. Spanyolország: 50. éves az IBERIA légitársaság. Izland: Thoroddsen Thorvaldur geológus és gegoráfus (1855—1921). 1978/3. BÉLYEGREJTVÉNY. Marx Károly arcképe mikor jelent meg először magyar bélyegen? A helyes megfejtők között bélyegjutalmakat sorsolunk ki. A levelezőlapra írjátok rá: BÉLYEGREJTVÉNY.

dr. Légrádi Dezső

FEKETE ÉS FEHÉR. Michelangeló (1) XVI. Lajos (2) Napóleon (3) Shakespeare (4) Bolivar (5) Rubens (6) fekete karikatúrája és egy szám található szorrendben 1—6-ig. Alattuk, ezekhez a híres nevekhez az egyes országok (fehérben) kapcsolódnak. Melyik, melyikhez tartozik?

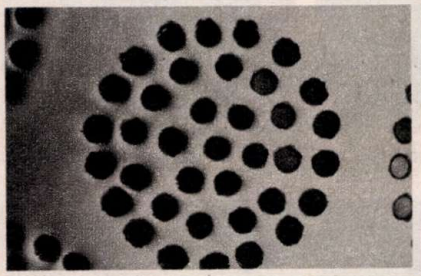

FOTÓ-TOTÓ. A. borsószemek? B. tésztaszűrő? C. elvágott vezeték? 1. műanyag akasztó? 2. ivókút? 3. modern vasaló

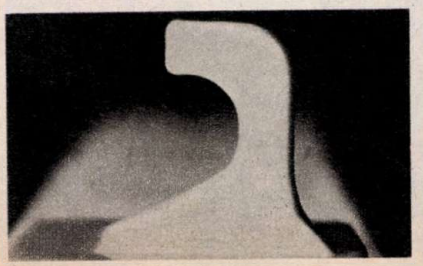

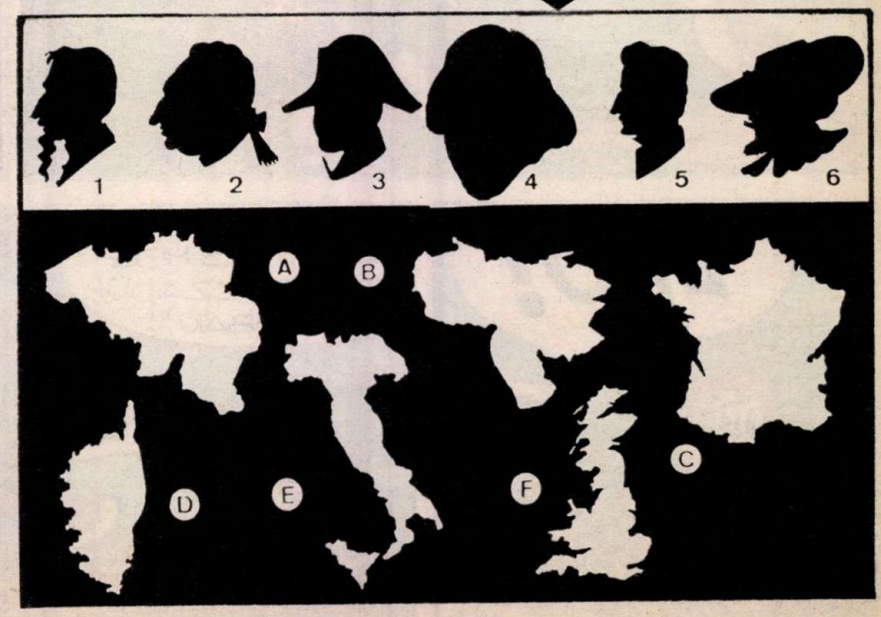

LEÓ OLLÓVAL SEGÍT

Mit üzen a Pajtás?

Tavaszi ünnepeinkről szép beszámolót küldött: FODOR ERZSÉBET, ALSÓZSOLCA; KOCSIS ANIKÓ, MAKÓ; SZABÓ ILDIKÓ, KISTELEK; SZOMOR ERIKA, SZIGETÚJFALU; SUSZTER GABRIELLA, BESNYŐ; VARGA MÁRIA, BÁCSALMÁS; SZABÓ GIZELLA, PILIS; MOLNÁR ILDIKÓ, GÖD-FELSŐ; ORIOLD KÁROLY, BÁCSALMÁS; STETTLER MÁRIA, BAJA; NAGY ANNAMÁRIA, TÁPIÓSZELE; TÖSZENBERGER GYÖRGYI, SZENTES; LAKATOS GABRIELLA, MINDSZENTGODISA; LÁNG LÍVIA, RÓZSASZENTMÁRTON; HEGEDŰS MARGIT, BALASTYA; KIRSCHNER JULIANNA, CSÁSZÁRTÖLTÉS.

Többen kérdezik, hogy lehet-e verset is beküldeni. Igen, de őszintén megmondjuk, hogy az eddig küldött versekből alig akadt közölhető, bár azok a gondolatok, amelyekről a versben írtok, szépek. Említésre méltó verset küldött: REMPORT CSABA, MAGLÓD; VIZI KÁROLY, VATTA; BÁNKI ESZTER, PÉCS.

GALAMBOS GIZELLA, MISKOLC: Az Állatkert árusít időnként tengeri malacokat. (Ára: 45,— Ft.) A pontos cím: Állat- és Növénykert 1146 Budapest, Állatkerti krt. 6/14.

DARVAS LÁSZLÓ, ÉRD: Ha írásod megfelelő, egy részletet szívesen közlünk majd belőle. Augusztusban érdemes beküldened.

VASS MARIANN, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY: Helyesen gondolkozol. „Tenni, tenni kell". Munkádhoz sok sikert kívánunk!

HORVÁTH ANNA, DABAS: Te voltál a járási versenyen, nem mi. Nem tudunk segíteni. Még nem alakult meg a Pajtás nyomozó csoportja.

VARGA TÜNDE, NYERGESÚJFALU: Szép a lónó csendélet. Augusztustól újra küldjél majd egy-egy sikerült lenyomatot.

KÁSLER ANIKÓ, BONYHÁD; MISUTA JÁNOS, GYÖNGYÖS; Köszönjük a lap cikkeiről szóló bírálatot és a javaslatokat. Soraitok segítik a szerkesztőség munkáját.

KALMÁR KATALIN, SZEGED; SZABÓ GIZELLA, RÁCKERESZTÚR; BODOR MARIANNA, SÁGÚJFALU; TAKÁCS TIMEA, ELŐSZÁLLÁS; JUHÁSZ ILONA, BÁCSALMÁS; KOCSIS SZILVIA, DUNAÚJVÁROS: A szép magyar beszéd műveléséről küldtek tanulságos beszámolót.

GILICZE KATALIN, KATYMÁR; VESZTRÓCZI ERZSÉBET, TATABÁNYA; TÓTH MARIANNA, NAGYKŐRÖS; Beküldött keresztrejtvényt sajnos nem tudunk közölni. Lehetséges, hogy rejtvényrovatunk szerkesztője a tréfás, játékos fejtörők egy részét felhasználja.

DICSÉRETET ÉRDEMEL: KIS TÓTH JÓZSEF, NEKÉZSENY; a madarak védelméről írt. GAL MAGDOLNA, TISZAKESZI; fotókkal illusztrált beszámolót küldött. BABICZ HAJNALKA, CSÁVOLY; barátnőjét mutatta be. NAGY KATALIN, HATVAN; akadályverseny tervét dolgozta ki. PINTÉR JUDIT, MAGYARKESZI; humoros történetet írt Kajláról. HORVÁTH MÁRIA, DUNAFÖLDVÁR és HORVÁTH DÓRA, BAJ; Témája a hóvirágszedés, ajándékozás. SZOMOR ERIKA, SZIGETÚJFALU; KOMORA KINGA, KOMÁROM; Szüleiről, testvéreiről küldött részletes és kedves sorokat.

Kissé szükszavú beszámolót kaptunk a következőktől: DARVASI GYÖNGYI, HÓDMEZŐVÁSÁRHELY; LUCZ KLÁRA, SZEGVÁR; SZECSKÓ KATALIN, EGER; SEVELLA MÁRIA, RÁCKERESZTÚR; MIGLÉCI KATALIN, SZIKSZÓ; SÁS MÁRIA, SOLT; BUSA ISTVÁN, MÓRAHALOM; KÁRÁSZI ILDIKÓ, DRÁVASZABOLCS; NAGY KATALIN, MISKOLC; PUSKÁS MÁRIA, KAZINCBARCIKA; ANTAL ERZSÉBET, KUNBAJA; BARTUCZ LÁSZLÓ, TÁPIÓSZELE; BODA ZSUZSA, TÓTH MÁRIA, KALOCSA; BALOGH EMESE, BAKTAKÉK; FÉSÜS MAGDOLNA, TISZALUC; ROZMAYER IBOLYA, TÖRÖKBÁLINT; JUHÁSZ ÉVA, GESZTELY; LÁNG LÍVIA, RÓZSASZENTMÁRTON.

Cserebere

CSOKIPAPÍRT, KÁRTYANAPTÁRT, KÉPESLAPOT ÉS SZÍNÉSZKÉPET CSERELÜNK: Orbán Erika, 5744 Kevermes, Petőfi út 7.; Trankus Tímea, 3700 Kazincbarcika, Pollack M. út 8.; Adámku Ibolya, 4253 Aradványpuszta, Cserepes út 19.; Tóth Tímea, 6000 Kecskemét, Akadémia krt. 82/a; Józsa Imre, 2310 Szigetszentmiklós, Akácfa u. 9.; Bakk Mónika, 2440 Százhalombatta, Ságvári sétány 55.; Kovács Piroska, 5100 Jászberény, Újerdő 76.; Simon Erzsébet, 5100 Jászberény, Újerdő 190.; Vancs Ibolya, 2216 Bénye, Szabó Dezső út 30.

BÉLYEG-, JELVÉNY- ÉS SZALVÉTAGYŰJTŐK VAGYUNK: Hernyák Anna, 4080 Hajdúnánás, Polgári u. 29.; Petrófi Tünde, 2220 Vecsés, Hámán Kató u. 6.; Józsa Éva, 2310 Szigetszentmiklós, Akácfa u. 9.; Fülöp Magdolna, 8743 Zalaszabar, Széchenyi tér 11.; Telekes Kinga, 3300 Eger, Sas u. 4.; Darázs Anikó, 5100 Jászberény, Nádverő u. 3.; Lóczi Zsuzsanna, 2536 Nyergesújfalu, Felszabadulás tér 90.; Bányai Katalin, 3535 Miskolc, Kuruc út 29.; Sereg Marianna, 8868 Letenye, Kárpáti út 18.; Szögi Erika, 6933 Nagylak, Rózsa sor 15.; Lankus Ágnes, 5091 Tószeg, Bethlen Gábor út 2.

A 15. SZÁMUNK NYERTESEI

Chikány Éva, Farkas András, Hornyák Gyöngyvér, Kirilov Izabella, Ördög Erika, Budapest; Bogdán Szabolcs, Debrecen; Fenyvesi István, Miskolc; Gebancs Zita, Kalocsa; Hatos Zsuzsanna, Répcelak; Hadházi Enikő, Téglás; Juhász Ágnes, Parád; Kach Ferenc, Borota; Lukács Aranka, Kótaj; Ciffner Gabriella, Szentgotthárd; Molnár Erika, Nagykanizsa; Marton Márta, Gyöngyösfalu; Révész István, Szeged; Varga Katalin, Pusztaszabolcs; Sugár Ildikó, Egyek; Zsebi László, Kaposvár.

BARÁTOKAT KERESÜNK

A zalaegerszegi Pais Dezső utcai általános iskola 1604. sz. Kállai Éva Úttörőcsapata felhívással fordul a „Kállai Éva" nevet viselő gyermek-, ifjúsági, illetve felnőtt közösségekhez. Teremtsünk kapcsolatot! Kössünk barátságot!

Szeretnénk többet tudni csapatnévadónkról, s a nevét viselő közösségekről! Munkánkhoz segítséget várunk azoktól az úttörőktől és felnőttektől, akik hozzánk hasonlóan Kállai Évát választották példaképül. 1604. sz. Kállai Éva Úttörőcsapat, Zalaegerszeg.

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: 1397 Budapest Jászai Mari tér 5.

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989.

Postafiók: 1397 Bp. 62. Pf. 508.

Kiadóhivatal: 1965 Budapest, Révay u. 16. Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: Egész évre 72 Ft, I. félévre 40 Ft, II. félévre 32 Ft.

78.1155 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: SOPRONI BÉLA vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő: SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő: PORKOLÁB CSABA

FEKETE FARKAS és az aranyhegyű nyílvessző 1.

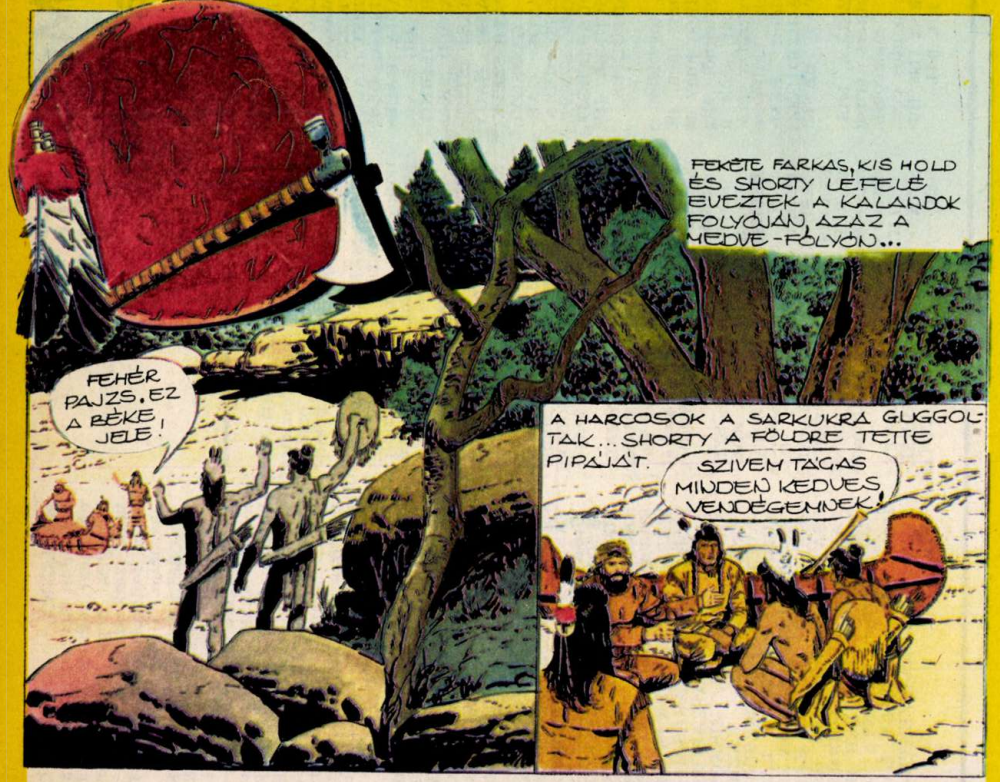

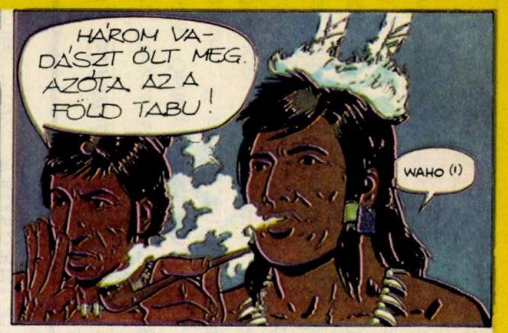

78/20
XXXIII. ÉVF. • 1978. MÁJUS 18. • ÁRA: 2,– Ft
PAJTÁS

NEKÜNK TALÁLTÁK KI!

FOTÓ: SZALAY BÉLA

A NÉGYTUSÁROL ÍRUNK A 16–17. OLDALON

A Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI AZ MTI-BŐL

Néhány évvel ezelőtt Ülés község határában mintha a mesebeli szellem szabadult volna ki a palackból. Az olajat kereső fúrótornyot megsemmisítette a földből feltörő gáz, s lánggal, füsttel egyesülve, ijesztő morgással ostromolta az eget.

Minden emberi beavatkozás hiábavalónak bizonyult. A hadműveletet irányító mérnök elrendelte a dolgozók biztonságba helyezését, a figyelőszolgálat megerősítését.

A föld megsokallta az elemek tobzódását, önbeomlással, iszappal állta útját a gáznak. A szellem visszavonulásának jómagam is szemtanúja voltam. A postahivatalból gyorsan felhívtam a szerkesztőséget, azt hittem, elsőnek tudósíthatom a Pajtás olvasóit a nem mindennapi természeti jelenségről. A titkárnő azonban kiábrándított. Elmondta, hogy a rádió már az MTI alapján közölte az eseményt.

SZÁGULDÓ RIPORTEREK

— A Magyar Távirati Irodának minden megyé-

M.T.I. Szerkeszti a Belpolitikai Szerkesztőség
Szerkesztésért és kiadásért az MTI vezérigazgatója felel
Kiadja az MTI / Budapest I., Fém u. 5-7. 1426 Budapest / Pf. 3. Tel.: 159-490. Telex: 22-4371

bb. 9. uttörők hulladékgyüjt
i/da/bc/rj hgy
külföldi -
azoknak a
ti már
ára
augusztusig gaz-

1978. április 24.

bb.21. [illegible] juság
1978. április 22.
nap/ a turandotban megkezdődött az
[illegible] a megyei művelődési
[illegible] folytatjuk
[illegible] bb 2. nyári egyetem
[illegible] dag program
i cs/zf-mj um bc di
egyetemként folytatja munkáját ez
minárium, így júniustól augusztus
rendező társulatnak 16 várost
tavaly több
földi - káp/kz/a/di
ászeti,
al, nép
állami gazdaság vezetésével működő szamvasvad tenyész-
tő rendszer tagjazdaságai. az idei tavaszon együttesen 130
ezer fácán-tojást raknak gépbe. május első napjai-
ban már napvilágot is látnak a kis csibák, amelyeket az elő-
nevelés után, az ország különböző részein szabadon engednek.

bb.21. / ének
vasárnap a
diuma. a nagyszab
tyának több mint ezr
megkezdték a fácáncsibe keltetést a balatonfegyvesi
[illegible] ta
[illegible] ok
[illegible] er
[illegible] eber
[illegible] jtási
[illegible] tte:
[illegible] ttek, mini
[illegible] alákkal tö
s ott - az iskola
c di
[illegible] ni a különbség a sündiszn
[illegible] fel a kérdést az iskolatel
je. 1978 őszétől uj tanterv
[illegible] nos iskolákban. az iskolatele
[illegible] olódva már ebben az évben két o
[illegible] smeretből az alsótagozatosoknak,
[illegible] vások jegyében született.
az gyerek színpadon
kz
[illegible] lőször a
[illegible] ekhez
[illegible] könyv
[illegible] téj
[illegible] jet
[illegible] együ
[illegible] inek ko-
/mti/

bb. 31. / könyvkiadásunk...
a következő - 1978-79-es oktatási
általános iskolák első osztályosainak budapesten
a reform tananyagot korszerüen feldolgozó
kiadás közmüvelődési szempontból kiemelkedő
az idén a „kell a jó könyv„ olvasópályázat
könyv ünnepi hetéig tartó nagyszabásu akció
[illegible] ban jelennek meg a pályázat szu
1978. április
[illegible] körösök vidékének táncait, gyermekjátékait m
[illegible] es megye legjobb uttörő népi együttesei a vasárna
[illegible] csaban megrendezett megyei uttörőszemlén. a szinjáts
[illegible] tok és az irodalmi szinpadok legkiválóbbjai is ez
[illegible] léptek zsüri, illetve közönség elé.

Érkezik a hír. Ide szinte minden pillanatban bekopogtat az ország, a világ

ben van tudósítója, aki összeköttetésben áll a rendőrséggel, tűzoltósággal, a kórházakkal, és minden olyan intézménnyel, ahonnan hírt kaphat. A telexgépek pedig pillanatok alatt továbbítják a hírt hozzánk — mondja Halasi György, a belföldi szerkesztőség helyettes vezetője, akinek megemlítettem az üllési eseményt. — A napokban szántás közben Nagyhalmon több mint négyezer éves lakótelep maradványaira bukkantak. Amikor a muzeológusok teherautóra rakatták az agyagtűzhely és őrlőmalom maradványait, az MTI tudósítása már az újságok szerkesztőségében volt. Amikor a Minisztertanács megtárgyalta a gyermekélelmezés helyzetét, mi nyomban közöltük; s vele együtt a Pest-budai és a Csepeli Vendéglátóipa-

ri Vállalat javaslatát: az üzemek, gyárak, vállalatok éttermei ebédet és vacsorát szolgáltassanak saját dolgozóik gyermekeinek.

Az MTI-nek három URH rádió adóvevővel felszerelt autója van.

— Ha munkatársunk kimegy az új budapesti, városligeti játszóparkba, hogy tudósítson a gyerekek játékáról, csak fel kell emelnie a telefonkagylót és nálunk már írják, hogy mi történt ott.

— Hány munkatársa van az MTI-nek?

— Ezerkétszáz. Száguldó riportereink belföldön és külföldön ott vannak mindenütt, ahol történik valami.

A HÍRGYÁR

A 98 esztendős MTI Európa egyik legrégibb hírügynöksége. Valóságos gyár. Itt pillanatonként cseng a telefon, szakadatlanul kopogják a betűket a telexgépek. A számítómasinának szánt egynapi lyukszalagokat ha lefektetnénk a földre, Moszkváig érnének el.

— A világ minden tájáról kapunk képeket is. Havonta hatezer darabot — újságolja Csiba Attila, a Pajtás olvasóinak régi ismerőse, aki az Atlantisz együttes orgonistája volt, s most telefotó-operatőr.

— Ha a PTI Havannából, a VIT városáról kérne egy fényképet, mennyi idő alatt kapnánk kézhez?

— Amíg egy nagyot sóhajtanál. Tulajdonképpen pillanatok alatt itt van.

Halasi György érdekes adatokat közöl:

— Fekete-fehér fotópapírból egy év alatt 170 ezer, a színesből pedig 10 ezer négyzetmétert használunk fel. Több mint háromezer magyar és idegen nyelvű kézikönyvünk van. Tizenötezer évfordulóadattal, egymilliónyi fényképpel és több százezer kötetre való mikrofilmmel rendelkezünk. Ha valaki bejön hozzánk és odaáll az életrajzi asztal mellé, csak meg kell nyomnia egy gombot és a kívánt író, művész vagy politikus neve, születési adata máris előtte van.

Az asztalon televízió, alatta írógépbillentyűk sorakoznak. Ráütök az „n" betűre, majd az „e"-re. Ahogy verem a billentyűket, olyan sorrendben rajzolódik fel a képernyőre a „Nemzetközi gyermeknapra készülünk" felírás.

A JÖVŐVEL JÁTSZOM

— A jövővel játszik — mondja Kratzl Béla, a nemzetközi hírforgalmi osztályának vezetője. — Ha a VIDEO-DISPLAY készülék üzembe lép, többé nem lesz szükség papírra, ceruzára. Amikor Heltai András, New York-i tudósítónk Amerikában gépelni kezd, az MTI-ben a képernyőn már olvashatjuk az írását. A szerkesztő tetszés szerint rendezgetheti a sorokat, töntetheti el a felesleges szavakat.

— Egy ilyen csodafüzet az iskolában is elkelne! — mondom.

— Túl drága még. És a képírást is meg kell tanulni. Munkatársainknak külön tanfolyamot szervezünk, hogy biztonsággal kezelhessék a világ leggyorsabb hírtovábbító készülékeit is.

Faragó György
Fotó: Szalay Béla

A számítógép arra is képes, hogy elraktározza és később elővegye az érdekes híreket

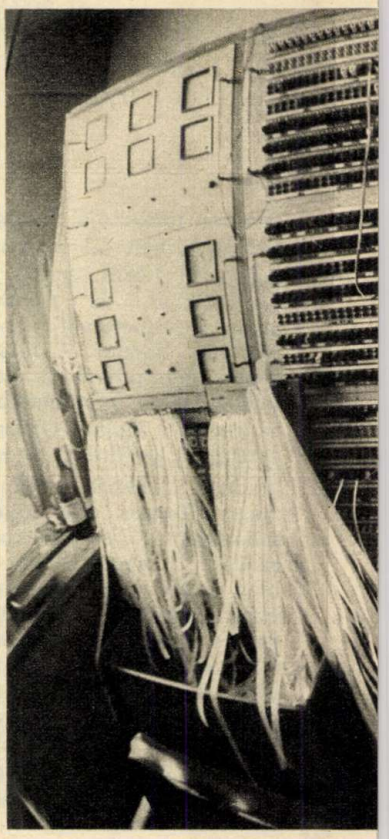

Dolgozik a telex, és a gépírónő. A hírekkel telt szalagok hosszát kilométerekben mérik

Ez a jövő! A televíziós írógépeket most szerelik

A kínai fal és egy görkorcsolyázó fiú. Ez a kép ugyanazon a napon érkezett Budapestre, amikor megörökítették

Az interfotó-szoba a nap minden órájában üzemben van. A világ szenzációit rögzíti képekben

A Pi JELENTI AZ MTI-BŐL

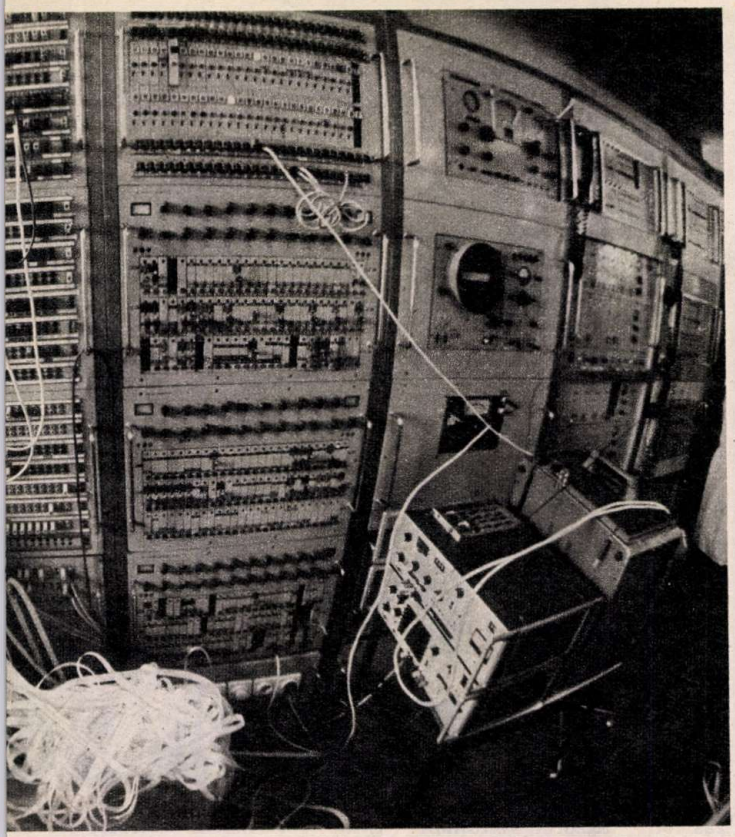

Hírek a képernyőn. A szerkesztőnek csak a gombokat kell nyomogatni, és a szöveget tetszés szerint rövidítheti, javíthatja

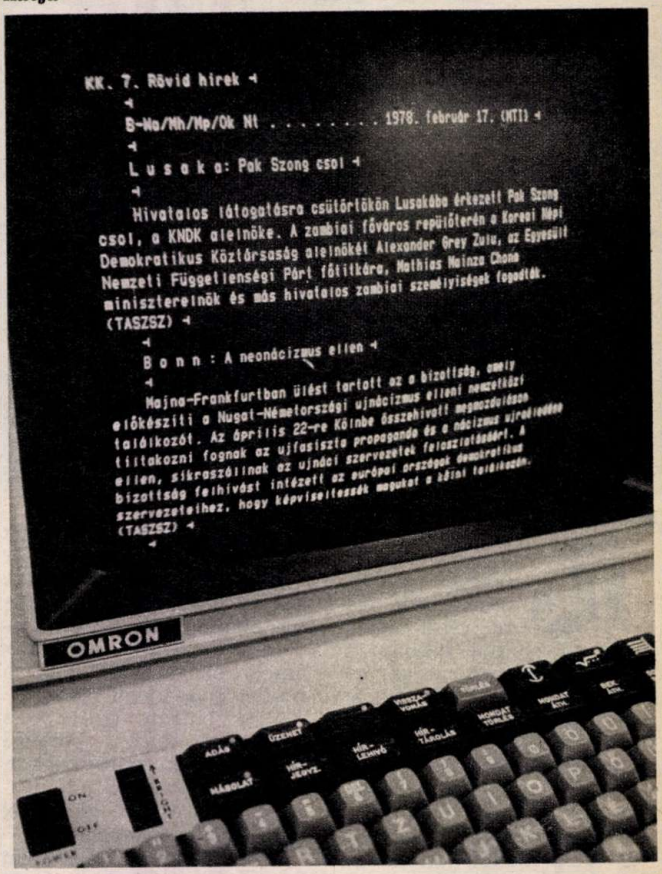

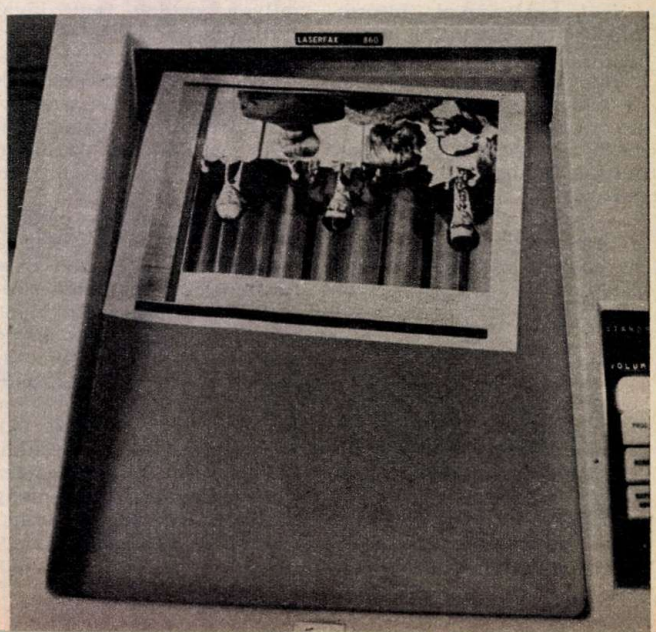

A képtávírón távoli ország sajtótájékoztatójáról érkezik egy pillanatkép az eseménnyel szinte egyidőben

Ebben a lovagteremben valamikor kuruc vezérek ültek, tanácskoztak

A gyáli kisdobosok süvegénél az úttörőszövetség főtitkára, Szűcs Istvánné is megállt egy percre

Legendákat őriznek a Szatmár-beregi erdők, mezők. Aki erre veszi útját, tudja, hogy hol lobbantak fel Thököly kurucainak őrtüzei, hol írta a Himnuszt Kölcsey, hol pillantotta meg a kurta kocsmát Petőfi, hol járta a Szamos partját az ifjú Zalka Máté, hol van az a pici nádfedeles ház, amelyen aranybetűs tábla hirdeti: itt született Móricz Zsigmond.

Két bástyájával, lőréses ablakaival úgy áll a síkon a vajai vár, mintha a históriai táj legendáit akarná védeni, megőrizni. Ha egyszer belépsz az udvarába, nézd is meg jól a várkastélyt. 1711-ben itt ugrott le lováról az ifjú fejedelem, II. Rákóczi Ferenc. Itt nyerte meg a szabadságharcnak a vár urát, a későbbi kuruc generálist, Vay Ádámot.

*

Az északi bástya mellett ősi épület áll. Falán tábla, s felirat, nagy betűkkel:

Országos Hagyományőrző Úttörő Múzeum.

Lépj be, itt minden téged vár, minden neked szól.

Az idegent — most még Te az vagy — barátságos vajai gyerekek fogadják olyan kedvességgel, hogy rögtön otthon érzed magad. Ezt az érzést meg is erősítik benned, mert rámutatnak a múzeumi Iránytűre, amely pár szóval „közli a rendet", valahogy így:

Csak bátran nyúlj be a kincsesládákba, pörgesd meg a forgó paravánokat, s játssz kedvedre!

Az úttörők, a gyerekek múzeumába érkeztél.

A tablókon, tárlókban hamar megláthatod, hogy milyen gazdag fantáziával tudják a gyerekek — játékok, akadályversenyek, stafétáik, elásott kincsesládák segítségével — visszaidézni, újraélni a történelem jeles napjait, a szülőföld emlékeit — az ország minden táján.

A tarpai zászlók példázzák ezt legjobban. Pedig a méretük miatt igazán nem feltűnőek. De a történetükre érdemes felfigyelni. 1703 tavaszán Esze Tamás kuruc vezér Tarpa főterén kibontja a Pro Patria zászlókat, s kihirdeti Rákóczi toborzóját. 1976 tavaszán egy tarpai őrs a határba indul, hogy vitézi próbát tegyen. Történelmi akadályverseny kezdődik, amelynek elismerése és jutalma az, hogy minden őrsi tag kap egy rajzlapra festett Pro Patria zászlót. Ezzel vonulnak Esze Tamás szobrához, ahol minden gyerek kibontja saját zászlaját, amelyért munkájával, ügyességével jól megküzdött.

Sárospatakról a Sub Rosa őrs a Vöröstorony kincsét küldte el. De ahhoz, hogy történelmi játékaikat, hagyományőrző útjaikat megértsd, kukkants be a Vöröstorony ablakain, mert itt van a sárospataki vár Vöröstornyának nagyméretű, faragott másolata. Rajta ablakok, és ha azokon benézel, színes diakockákon meglátod az őrs izgalmas játékait, s ha minden részlet érdekel, a titkos jelek megfejtését a torony oldalán találod.

Itt az ideje, hogy te is kipróbáld ügyességedet. Egy fából faragott paripa vár rád, hogy megfogd, s egy sínpáron elindítsd. Ám csakhamar elérsz az első állomásra, s a vajai játékfőnök idegenvezető azt kérdezi, hogy ha Rákóczi lovasfutára lennél, és egy folyón kellene átúsztatnod paripáddal... Ha jól válaszoltál, tovább vezetheted lovadat. Játék kezdődik a múzeumban, játék történelemből.

Még egy pillantás, hogy mi minden van itt az első teremben. Fő helyen a magyar történelem sorsfordulóinak nevezetes zászlóival ismerkedhetsz. Egy egri őrs kitalálta, hogy ha valaki teljesíti a névadó próba feladatait, a Dobó-bástya rajzába írhatja be a nevét. Gyálon a kisdobosokat úgy vonják be az úttörők a névadó játékba, hogy kuruc süveget dobnak a terembe, amikor azok összejövetelt tartanak. Ám a süveg titkokat rejt.

Egervár mellett a kurucok döntő csatában megverték a labancokat, s még a reszkető vezért, Haister Hannibált is elfogták. Az egervári (Zala megye) gyerekek egy óriás fakardra égették a történelmi eseményt eljátszó, visszaidéző játék állomásait.

Nézd meg jól a pusztaszeri fényképet. A honfoglalók emlékműve előtt őrsi tagok írnak valamit egy kartonból készült zászlóra. Hamar megpillantasz közöttük egy ősz hajú férfit. A kép, a történet már egy új korszakba vezet át téged. 1945-ben végre eljött a második honfoglalás ideje is, mert a grófok földjét kiosztották a szegényparasztok között. Pusztaszeren Pallavichini őrgróf földjét adták a népnek. Az ősz hajú férfi 1945-ben a földosztó bizottság tagja

Az úttörők várkastélya

volt. Egykori bélyegzőjével most Festő Anti őrsének új hagyományát hitelesíti.

De a második teremben közelebb kerülsz napjaink történelméhez, amikor megállsz egy pillanatra a Szamos gátjánál. A fényképek, s a hagyományjáték Tunyogmatolcsra hívja képzeleted világát. Egy évvel ezelőtt a Hóvirág őrsöt igazi meglepetés, öröm érte. Amikor elhatározták, hogy Zalka Mátéról hagyományjátékot alapítanak — címe: Bátraké a Zalka-út —, akkor csapatvezetőjük felkért néhány idős embert állomásvezetőnek. Zalka Máté gyerekkori jópajtásai voltak az állomásvezetők. A nevezetes hagyományjáték a Szamos gátján történt.

Ha Te lennél Lenin sofőrje?

Ott áll egy terepasztal, rajta egy kis páncélautó, s már indíthatsz is, de stop, mert először megfigyelési feladatod van, aztán morzén kell üzenetet küldeni. Játsszunk a történelmi feladatokkal, miközben az autód közeledik a Szmolnijhoz. A leninvárosi hagyományalapítók küldték ezt a játékot, s hozzá egy erdei jeladóverseny ötletét is.

Titokfa, szavazóláda, csillagutak, kincsesláda, felszabadító-játék, fáklyastafféta, kopjafa-túra, s még sok hasonló cím hívogat, hogy ismerj meg sok hagyományt. S ha tetszik, szabad a gazda, jegyezd fel, vidd haza az ötletet.

Meglátod, milyen jól jön ez majd őrsödnek, vagy az úttörőtanácsnak, ha a névadó-próbára készültök, ha egy nemzeti ünnepet élménydússá, emlékezetessé szeretnétek tenni.

Óriási fatörzsön megfigyelőállást pillantottál meg. Minden hiteles, mint egykor a nógrádi partizánok idején. A megfigyelőállásra létra visz fel, de indulj, mert két távcső is vár rád. Belenézel mindkettőbe, s válaszolsz, hogy mit látsz. Akkor majd kiderül, hogy milyen megfigyelő vagy.

A Rákóczi-láda titka.

Hamarosan ezt is megtudod, de előbb ebben a teremben is nézz szét. Érdemes! Szabolcs megye 30 úttörőévének története tárul eléd. A legelső egyenruha, a kézzel varrott régi zászlók, különleges serlegek, történtek úttörő-történelmet idéznek.

Egy rajzos történelmi szótárból megtudhatod, hogy évtizedekkel ezelőtt, amikor még frissek voltak a háború sebei, az úttörők úgy segítettek a hazának, hogy összegyűjtötték a búzamezők kalászait, csalánt szedtek (gyógyszernek), tűzőrséget álltak aratáskor.

Ha krónikás vagy, megtanulod itt az úttörő-történelem írásának módszerét.

A Rákóczi-láda pedig azért nevezetes, mert ha valaki meghonosít otthon őrsével vagy rajával egy hagyományjátékot, hagyományőrzést — és annak leírását elküldi Vajára —, akkor ebből a ládából kap válaszként egy gyönyörű emléklapot, névadópróba-igazolást.

Jön a nagy kirándulások ideje. Ha Vaja felé jártok, el ne kerüljétek az úttörők múzeumát! Úticélként is érdemes erre a tájra látogatni.

Az északi bástya tövében mindig nyitva a múzeum hívogató kapuja

Sétánk lassan végetér, de az előszobából nézz be még egy pillanatra a történelmi zászlók termébe. Ott van a nevezetes titokbot, amelynek a belsejébe levelet rejtettek. Mégpedig a Szabolcs-Szatmár megyei tanács, az úttörőelnökség alapítólevelét, amely minden évben Szatmár-Bereg történelmi útjaira hívja a hagyományőrzőket. Ezt az alapítólevelet 1976-ban, a VIII. Országos Őrsvezető Találkozón kaptuk.

1977 elején legendába illő munka kezdődött Vaján. Társadalmi összefogással, egymillió forintnál is nagyobb összeggel, romjaiból építették újjá ezt az ősi épületet.

1977. november 3-án úttörőszövetségünk főtitkára, Szűcs Istvánné már felavatta a múzeumot. Az ünnepségen azt mondta, hogy Szabolcs-Szatmár megye otthont teremtett a hagyományőrző úttörők kincseinek, s gazdagon ajándékozta meg a Magyar Úttörők Szövetségét.

Rakó József,
az ŐRSVEZETŐ
főszerkesztője

ZÖLD

A Somogy megyei Kéthely községben balladába illő történetet mesélnek egy nyolcadikos lányról. Zöld Rózsi tízéves kora óta az egész család gondját hordozza a vállán.

Hárman vannak testvérek, de két nővére férjes asszony, az egyik Pesten, a másik Marcaliban lakik. Amikor téglagyári munkás édesapját súlyos betegséggel leszázalékolták, s édesanyja is gyengélkedni kezdett, Rózsi lett a családfő.

— Ne félj, apa! Összespórolom a fizetésből kieső pénzt — vigasztalta édesapját, s rögtön kihúzta a vásárolni valók közül a kiszemelt pulóver árát.

Édesanyját is kórházba vitték, rokkantnyugdíjas lett. De alighogy hazahozták, a mosógéphez állt. Remegő kezéből Rózsi vette ki a vizes ruhát.

— Mától kezdve ez az én feladatom — mondta és hozzálátott élete első nagymosásához.

LEMONDTAM A BARÁTSÁGRÓL

Krumpliültetésből érkezik az iskolába, de előbb hazaszaladt tiszta ruhát felvenni.

— Marcaliból segítség érkezett: a nővérem. Az osztályfőnököm megértette, hogy ha most nem fészkeljük el a krumplit, akkor későn ehetnénk belőle. Délután a kukorica közé babot is rakunk. Amit megtermelünk, azért nem kell fizetni. Nekünk pedig minden fillérre szükségünk van.

Rózsi szabad idejében ás, vet, palántáz. Aztán fogja a kétkerekű kocsit, felkapaszkodik a Baglas-hegy oldalára szénáért, a nyulaknak.

— Te főzöl? — kérdem.

— Csak kukta vagyok. Hetvennégy esztendős nagymamám a főszakács. A leveshez, a csuszához, persze, mindig én gyúrom a tésztát.

Rózsi nyújt vizet beteg édesapjának, ha éjjel lázasan inni kér. Ő szalad az orvosért, amikor édesanyja a párás levegőtől fullad. Bevásárol, takarít, vasal. És ha kell, ő megy a tanácshoz hivatalos ügyben intézkedni.

— Eleinte rettenetesen sokat sírtam. De aztán összeszorítottam a fogam, és elhatároztam, hogy kezembe veszem a család dolgait. Sok-sok barátom van, az igazi azonban hiányzik. Pedig milyen jó lenne néha leülni, őszintén kitárni a szívem. De aztán rájövök, hogy erre nincs is időm!

— Mikor tanulsz?

— Este. Ilyenkor letakarom az éjjeliszekrényen levő lámpát, hogy ne zavarja a nagymamát, akivel egy szobában alszom.

CSODÁLOM AZ AKARATEREJÉT

— Ha nem ismerném Rózsi otthoni helyzetét, el sem merném hinni, hogy ennek a lánynak gondjai vannak — mondja Kiss Zoltán, az iskola igazgatója. — Felkészülten érkezik az órákra. Jeles tanuló, kitűnő szavaló, az irodalmi vetélkedőkön évek óta ő szerzi a legtöbb arany oklevelet. S amire eddig még nem volt példa, harmadszorra választották meg az úttörőtanács titkárává. Becsülettel képviseli a gyerekeket. Ha kell, a felnőttekkel is veszekszik. „Nincs úttörőotthonunk" — panaszolta legutóbb. Javaslatomra, hogy napközben a művelődési házat is birtokba vehetik, azt felelte: „Helyhiány miatt az iskola vette igénybe a termet. Az igazgató bácsinak kell intézkednie, hogy mi is hozzájussunk." Kicsi kora óta pedagógus akar lenni. De az első próbálkozását kudarc kísérte.

Németh Lajos, a nyolcadikosok osztályfőnöke ötödiktől tanítja Rózsit.

— Csodálom az akaraterejét, vállalkozó szellemét. Kegyetlenül nehéz a helyzete otthon, de ha a csapathoz jön, azonnal vidámságot teremt. Szervez, konferál, szaval és beáll a kisdobosok közé énekelni, táncolni. Soha nem hallottam még tőle, hogy fáradt. Ha fellépésünk van, képes egy éjszaka megtanulni egy új verset.

RÓZSI

Délután, amikor hazamegy Rózsi az iskolából, kedves kutyája, Pajti és ezernyi teendő várja

Pálfy Laci, Rózsi osztálytársa:

— Amikor nem tudjuk a leckét, félreteszi a füzetét, odajön mellénk, türelemmel magyaráz. Sportpályát építettünk. Rózsit az otthoni teendői miatt felmentettük a társadalmi munka alól. Ő azonban lapátot fogott, azt felelte: „Fabatkát sem ér az a szervező, aki csak beszél, de nem tesz semmit!".

ÖSSZEFOG A CSALÁD

Cseréptetős kis ház, virágba borult kert. Itt lakik Zöld Rózsi a szüleivel. A nagymama könnybelábadt szemmel áll az udvaron.

— Kicsi a pénzünk, s nekem fogytán az erőm. De vállalom, hogy dolgozom az unokám helyett. Megérdemli, hogy továbbtanuljon. A nővérei is megígérték, hogy sűrűbben hazalátogatnak — mondja.

— Segítség kellene Zöld Rózsinak — fordul hozzám Szecsődi Árpád, a 2297-es számú Sziklai Sándor Úttörőcsapat vezetője. — Nagyon tehetséges. Félek, ha nem veszik pártfogásba, elkallódik.

A jogosnak tűnő kérést azoknak továbbítom, akik egyengethetik a lány útját. S a budapesti Móricz Zsigmond Gimnázium igazgatója máris közli, hogy Zöld Rózsit felvették és kollégiumi szállást biztosítottak neki.

Ha sikerül eljutnia a katedráig, pedagógusként saját példájával is nevelheti a gyerekeket.

Faragó György
Fotó: Gámán Gábor

Huszonötmillióan vannak. Uralon innen, Dnyeperen túl, fönt a hideg északon, lenn a napfényes tengerparton, a Volgánál, a Kaukázus hegyei között...

Pionírok. Kedves ismerőseink, barátaink, levelezőtársaink, akik tagjai annak az úttörőszervezetnek, mely megalakulása óta mindig készen állt a nagy feladatok elvégzésére. A háborúban – amikor arra volt szükség – segítették az otthonmaradottakat, és gyárakban, mezőkön dolgoztak, vagy gyerekkatonaként harcoltak. A béke esztendeiben – mert ez kellett – elsőként csatlakoztak az országépítőkhöz. Most, az ötvenhatodik születésnapon a Kék és a Zöld őrjárat tagjaiként dolgoznak. Vigyáznak a vizek tisztaságára, az erdőkre, a parkokra, a fákra. A környezetükre. Újabb és újabb feladatokat vállalnak, híven köszöntésükhöz: Mindig készen!

FOTÓ: APN

A világhírű szovjet balett legifjabb reménységei

MINDIG

◀ Az erdőkben meghúzódó, tengerpartra épült táborokban évente húszmillióan pihennek, játszanak, szórakoznak

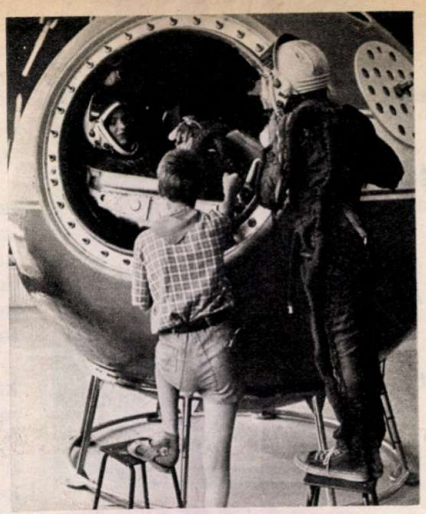

◀ Lehet, hogy egyszer ők is eljutnak a világűrbe?

Az odesszai modellezők közismertek a Szovjetunióban ▼

▲ Semmi kétség! A labda a hálóban, s a boldog csatárt meg kell ünnepelni!

KÉSZEN!

AZ 5-ÖS STÚDIÓBAN

A Magyar Rádió Ifjúsági és Gyermek Főosztálya szereplőket keresett. Olyan fiúkat, és lányokat, akik tehetségesnek érzik magukat, s akik rendszeres tanulás után rádiójátékokban játszhatnak majd.

Az 5-ös stúdió előtt minden hely foglalt. Farmernadrágos fiúk, hímzett blúzos lányok, izgatott szülők, halkan beszélgető rokonok, ajtót leső gyerekek szoronganak egymás mellett.

Ballabás Eszti a családja legnagyobb meglepetésére jelentkezett a felhívásra.

— Megszoktuk már, hogy mindig mást akar — mondja édesapja. — Fél éve sincs, hogy azt mondta: abbahagyja az iskolát, és operatőr lesz... Mostanában arról mesélt, hogy gyors- és gépírást tanul. És aztán írt a rádiónak...

Eszti úgy mosolyog, mint aki tudja: a sors útjai kifürkészhetetlenek, s egy felnőtt sosem érti meg, miért döntött ma így, tegnap úgy egy kamaszlány?

Sokszor hallgatja a rádiót. Különösen a kalandos történeteket szereti. Ami nagyon tetszik, azt magnóra is felveszi. Visszajátsza, újra meg újra meghallgatja. Ilyenkor azt képzeli, hogy a saját hangját hallja. Ő győz, ő veszít, ő küzd... Minden szerepet ő játszik, az ő hangján szólalnak meg a rosszak és a jók.

Kiss Andrea megigazítja szemüvegét. Különös, négyszögletes mozdulat ez. Kis kanyar az archoz, az orrnyergen megáll, majd a kettéfésült hajig fut a mutatóujja.

Andrea alig beszél, inkább édesanyja szólal meg helyette:

— Nagyon szereti az irodalmat, meg a verseket. Sokat szerepel az iskolában is, és nyáron olvasótáborba megy! Így hát...

— Így hát — folytatja Andrea — úgy gondoltam, színésznek sem leszek rossz.

— Mivel készültél?

— Semmivel — rázza meg a fejét. — Majd csak adnak egy könyvet. Olvasni meg szépen tudok...

— Mit csinálsz, ha nem sikerül?

— Jól kisírom magam...

PRÓBÁLD ÚJRA!

Tizennégy boríték. Mintha valamilyen különleges erőt adna ez a kék papír, úgy szorongatják az asztal körül ülő fiúk és lányok. Gál István, a rádió gyermekstúdiójának vezetője ismerkedik az arcokkal. Aztán megszólal, és megkezdődik a „vizsga".

Azaz, nem is vizsga. Inkább valamiféle kötetlen beszélgetés ez.

Egymást követik a bemutatkozások és a versek. Két-három sor, kis szünet, s néhány biztató szó az izgatott, zsebkendőjét szorongató kislánynak.

Új vers, és egy kérdés: miről írt a költő? Csend. Aztán újabb jelentkező. Edward király immár nyolcadszor vágtat fakó

Két arc a sok közül. Radnóti Diana és Borsos Anna azon töpreng, hogyan kellett volna szebben mondani a verset?

Zsákai Mari nevét gyorsan megjegyezték a rádióban. Még azok is gratuláltak neki, akiknek a vizsga nem sikerült

lován, de hogy miért? — ezt egyik szavaló sem tudja.

József Attila Mamája megint tereget, s elakad a szavaló, amikor azt kérdezik tőle — miért íródott a vers, kire emlékezik a költő?

— Rabok legyünk, vagy szabadok... Ez nagyon komoly kérdés — magyarázza Gál István. — Te meg úgy mondod, mintha csak arról lenne szó, hogy megegyük-e a káposztát, vagy sem? Próbáld újra!

Nem sikerül. Szinte felüdülés a térdzoknis Sándor Anikó. A kislánynak még a szeplői is kivirulnak, amikor tiszta, csengő hangján elkezdi:

— Ez itt a ló, ez a paci, ez a pónipacika!

Az ő hangját sokszor fogjuk hallani. Ő biztos eljátssza majd a királykisasszonyt, a félénk nyuszit, a ravasz rókát. Azokat a szerepeket, amit csak ilyen hangon lehet elmondani.

MARINAK SIKERÜLT

Zsákai Mari szinte nem is látja a körülötte ülőket. Sárga papucsában, hófehér blúzában úgy áll, mintha egyedül lenne az egész világon. Értelmesen, gondolkozva mondja a Petőfi-verset, mintha csak most íródnának ezek a sorok.

— Kész színésznő! — bólintanak a többiek. És Mari olyan komolyan, ahogy egy hetedikes lányhoz illik, meghajol és rohan az édesanyjához...

A puszi elcsattant, és a mama mosolyog. Mari pedig elsőként a tanárát említi:

— Halmos István segítségével tanultam. Ő magyarázta el, hogy nem elég a szöveget tudni. Az értelmét is érezni kell. Felboncoltam a sorokat, mindenhová felírtam: itt halkan, erőteljesen, elgondolkozva, leíró jellegűen...

Mari tudatosan készül a színészpályára. S ha most nem sír, vagy nem nevet a boldogságtól, annak az az oka, hogy nagyon elfáradt. Nehéz egy tizenhárom éves lánynak úgy elmondani egy verset, mintha átélte volna már a szerelmet, a csalódást, a fájdalmat.

Édesanyja kézen fogja. Indulnak, hogy megünnepeljék ezt a napot. A Budapesten kapható legesleg-nagyobb fagylalttal...

Kutron Kati ügyesen leplezi csalódottságát. Barátnőjéről mesél, akivel fogadtak: van-e bátorsága eljönni? Igaz, hogy nem sikerült, de mégis itt volt... A többiek is úgy mondják: nem gondolták ezt az egészet komolyan. Csak megpróbálták. Ha sikerül, jó, ha nem, hát egy órára felcsaptak színésznek. Játszottak.

Különben is, annyiféle lehetőség akad még képességeik bizonyítására! Más pályán, más tervekkel, más elképzelésekkel. Jó néhány napig még az iskolában is...

Dobozy Zsuzsa
Fotó: Wágner Margit

Mi történt a stúdióban? Élménybeszámoló — a szülőknek

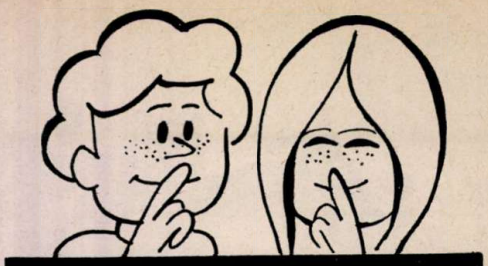

MOST MÉG TITOK

Valóban legyen titok tíz napig a nagy készülődés. Mindannyiotoknak titka az, hogy méltóképpen köszöntsétek kedves tanáraitokat, tanítóitokat, igazgatótokat, csapatvezetőtöket a pedagógusnapon.

Ehhez adunk most néhány jó tanácsot.

*

ÜTTŐRŐTANÁCSTAGOK, ti legyetek a készülődés irányítói! Beszéljetek mindegyik rajvezetőséggel, kérjétek meg őket, hogy a legjobb ötleteket gyűjtsék össze. A köszöntést a raj felejthetetlen, szép ünnepévé tegyétek.

AZ ÜNNEPSÉG rövid legyen. Vegyetek a megtakarított pénzeteken egy csokor virágot, mondjatok el egy rövid verset, egy kis elbeszélésrészletet. Ilyeneket a „Június", a „Körhinta", a „Cini-cini-muzsika", a „Többsincs osztály", a „Sanyi" és több más Móra-kiadványban találhattok.

Mondhattok néhány mondatos beszédet, amelyben megköszönitek fáradozásaikat s mindazt az élményt, amelyet nektek nyújtottak.

A RAJ e kedves ünnepségre hívja meg az osztályfőnökét, (rajvezetőjét), a napközis nevelőt és a tantestület több tagját. Gondoljatok a nyugdíjas tanárokra is. A kis létszámú iskolákban természetesen közös ünnepséget rendezzetek.

A MEGEMLÉKEZÉS időpontjául vagy a reggeli, nyolc óra előtti negyedórát vagy a hosszú szünetet ajánljuk. Ez a nap ugyanis más eseményben is bővelkedik: ballagnak a nyolcadikosok, véget ér a tanév stb.

A TESTVÉRRAJOK nyújtsanak segítséget a kisdobosoknak, hogy ők is jó hangulatban köszönthessék tanítójukat. Például: készítsenek díszes faliújságot. Az ügyesebbek ajándékkal kedveskedjenek.

És még egy ötlet:

LÁ-ÍL-ST-TA-KO ZA SI-OK-AL LE-É ÁM-UJ-FS-TÁ!

Aki dudás akar lenni...

Az edinburghi ünnepi játékokon felvonulnak a közkedvelt dudazenekarok

Mi jut eszetekbe, ha ezt a szót halljátok: skót? A skót viccek biztosan. A skótról, aki ahelyett, hogy cukrot adna a teát keserűnek találó vendégnek, ezt mondja:

— Miért nem kavarja fel jobban?

Pedig a skótok egyáltalán nem fösvények, még csak nem is betegesen takarékosak, csak egyszerűen — szegények. Nagy-Britannia területének körülbelül egyharmadán élnek, de számuk csak tizede a szigetország lakosságának, alig valamivel több mint ötmillióan vannak. Szép hegyeik, soksok tavuk és folyócskáik bizony manapság sem adnak valami bőséges és könnyű megélhetést. Hegyeikben több a kő és a gyér, hangafüves legelő, mint az erdő. Az évszázadok során kiirtották az ősrengetegeket, mert kellett a hely legelőnek a drága gyapjút „termelő" birkáknak. Miközben Anglia ipara fejlődött, Skócia csak a munkaerőt adta, és a legnagyobb skót város, Glasgow hajóipara mellett alig létesült itt gyár, üzem.

Ma már javult a helyzet, de Skócia lakóinak átlagkeresete még most is jóval alacsonyabb, mint az angoloké, és százalékarányban itt sokkal több a munkanélküli, mint Angliában. A skót fiatalok közül még ma is évi több ezres tömeg vándorol határon túlra, hogy munkát keressen. Igaz, hogy a skót partok mentén, az Északi-tenger alatti olajmezőkön fúrt kutak manapság már szépen csorgatják a fekete aranyat a parti olajfinomítókba, de az ebből származó bevétel csak kis részben a skótoké. A nagyobbik részt a Londonban székelő kormány, meg a kitermelés jogát megszerzett nagy nemzetközi olajtársaságok teszik el.

TARTAN SZOKNYA

Skócia anyagiakban nem túl gazdag. De lakóinak kedélye, humora, s az ország, a nép hagyományait őrző-féltő szeretete gazdag és egy kicsit irigylésre méltó. Talán a skót történelem sok nehéz időszaka, meg az ebből eredő szegénység is segített nekik, hogy múltjuk értékeit napjainkig ébren, életben tartsák.

A múlt ilyen emléke a skót viselet: a kockás, színes szoknya, a térdharisnya, a derékig érő kis kabát, a pomponos barett sapka, a szép bőrből lógó díszes tarsoly, meg a köpenyszerűen vállra vetett vastag gyapjútakaró, a plaid, melynek színe és mintázata megegyezik a szoknyáéval, és a zokniéval. Nehogy azt gondoljátok, ki-ki olyan színű és mintázatú holmit visel, amilyent akar! A tartan (ez a szín- és mintakombinációs szövet neve) a skótoknál a törzsi és családi együvétartozás jele. Azonos törzs (clan) és az e törzshöz tartozó családok tagjai azonos színű és mintájú tartant viselnek. Körülbelül kétszázötven clan (és tartan) van. A skót szövetboltokban hatalmas táblázatokon ki-ki megkeresheti a neve szerinti „illetékes" tartant, és a nemzeti viselethez ilyen anyagot vásárol.

Hogy ma is így járnak-e a skótok? Hétköznap inkább csak a vidéki városokban, falvakban látni szoknyás férfiakat és fiúkat. A hajdani praktikus viselet — a bő, kényelmes szoknyában könnyebb volt a meredek hegyeken, sziklákon mászni-kapaszkodni — ma már inkább csak ünnepi alkalmakkor kerül elő. Volt idő, vagy kétszáz évvel ezelőtt, amikor tilos volt hordani, mert az angolok féltek a nemzeti viselettől, azt gondolva: ez a viselet újraéleszti a skótokban az angolellenes lázadás hazafias tüzét.

A viselettel együtt tilos volt még például bárminemű kés vagy tőr hordása. Tilos volt az ősi skót törzsek nyelve, a gael. És tilos volt a skót harcosokat csatára lelkesítő, a békesség idején pedig vigasságra serkentő hangszer: a duda is.

DUDAKONCERT

A duda — angol nevén: bagpipe — ma népszerűbb, mint valaha. Skóciában nem eshet meg ünnepség, gyűlés, összejövetel. eljegyzés, lakodalom, keresztelő és temetés dudaszó nélkül. Ezrek és ezrek játszanak a többnyire bárány- vagy kecskebőrből készült tömlőjű, általában hétlukú dallamsíppal, s két-három, a dallamsíp hangneméhez igazított hangú, úgynevezett gordó- vagy bordósíppal (állandó hangú kísérő sípok) ellátott hangszereken. A bőrtömlőt gyakran igen szépen hímzett posztóval, bársonnyal vonják be, a sípok szépen faragottak, nem ritkán ezüsttel kivertek, s az úgynevezett dudafej mindig értékes faragvány, valami nemesebb fából. A nálunk sem ismeretlen duda tömlőjét először felfújják, aztán a hónuk alá szorított tömlőt a karjukkal nyomják, így a levegő átáramlik a sípokon. Ha a szufla fogytán, megint felfújják a tömlőt. Két duda nehezen hangolható össze, de ha egész zenekar játszik, akkor az összhatás már nem zavaró. Főleg, hogy az elmaradhatatlan pergődobok, meg a vastagon brummogó nagydobok is beleszólnak a dudakoncertbe.

Skóciában van vagy ezer dudazenekar. Ezek a nyári találkozókon, a több városban is megrendezett Felföldi Játékokon, vagy a fővárosban, Edinburgh-ben, a nemzetközi fesztiválon versenyeznek egymással. Egészen kicsi fiúk gyakran együtt muzsikálnak komoly felnőttekkel, de vannak ifjúsági — iskolai, községi — zenekarok is. Akinek jó füle van, abból dudás lesz, akinek jó ritmusérzéke, abból dobos. Mind szépen körbeállja a vezérdudást, a pipe-majort, „belefújja búját a birka bőrébe, s szélnek ereszti belőle" — ahogy a magyar nóta mondja. Ahhoz, hogy valaki jó dudajátékos vagy jó dobos legyen, legalább négy-öt évi komoly gyakorlat szükséges, de — mint jeles dudás ifjú skót ismerőseim elmondták —, aki dudásnak született, az már akkor elkezdheti a játékot, amikor elég erős a tüdeje, hogy felfújja a dudát. Azaz hat-hétéves korában!

Persze, sem akkor, sem később nem tanul meg kesztyűben dudálni. Hogy miért? Mert kesztyűben nem lehet dudálni, hiszen a síp lukacskáit csak csupasz ujjakkal tudja pontosan lefedni a dudás. Különben fals levegőt kap a hangszer. De ezt ti is tudjátok — hiszen a híres skót duda alapjában véve nagyon hasonlít a furulyához.

Csak éppen egy kicsit bonyolultabb.

Takács István
A szerző felvételei

NEKÜNK TALÁLTAK KI!

A négytusa mindenképpen alkalmas arra, hogy kedvenc sportágunk legyen. Elsősorban azért, mert négytusázni – bizonyos szinten – mindenki tud. Ez a tevékenység ugyanis a legtermészetesebb mozgásokat egyesíti magában. A négytusázónak futnia kell, ugrania kell és dobnia kell, ami azért a mi korunkban nem jelent különösebb kényszert. Így tavasz idején kifejezetten büntetésnek számít, ha nem nyargalászhat kedvére az ember.

További előnye a „szakmának", hogy kifejezetten nekünk, átlagembereknek talál-

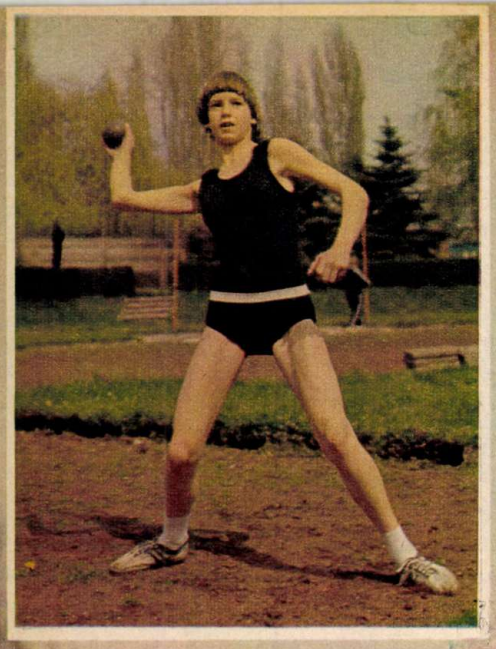

A kislabdahajítás a gerelyvetés előiskolája lehet. A karmunkát és a dobás előtti kitámasztást kell elsősorban gyakorolni

A Fosbury-flop ugyan divatos ugrás, de ha homokra érkezünk, akkor inkább a hagyományos technikát válasszuk!

Az ugrás távolságát egyrészt a roham, másrészt a helyes légmunka határozza meg döntően

ták ki. Az átlagos képességekkel megáldott halandó, aki esetleg irigykedve, vagy csodálkozva figyeli a futó, ugró, vagy a dobó „specialisták" teljesítményeit, megfelelő edzőmunkával elsőrangú négytusázó lehet. Az pedig egészen természetes, hogy az elsőrangú négytusázó arányosan és sokoldalúan fejlett képességei már jobbak lesznek az átlagosnál.

Mindezeken felül persze az sem utolsó szempont, hogy egy négytusaverseny hallatlanul izgalmas és érdekes esemény, amelynek során négyszeres a siker, de négyszeres a bukás lehetősége is. A sorrend úgy alakul ki, hogy az egyes versenyszámokban elért teljesítményt – pontérték-táblázat alapján – pontozzák, és a pontszámok összege adja a végeredményt.

A mellékelt táblázat böngészgetése során kiderül, hogy körülbelül milyen négytusázónak tekinthetjük magunkat.

CSER GÁBOR

A középtávú futás bevezetése alaposan próbára teszi az állóképességet is . . .

FOTÓ: SZALAY BÉLA

LÁNYOK			
KEZDŐ			
500 m	Magasugrás	Távolugrás	Kislabda-dobás
1:50 perc	100 cm	350 cm	35 m
KÖZEPES			
1:35 perc	130 cm	420 cm	50 m
KIVÁLÓ			
1:25 perc	140 cm	500 cm	60 m
FIÚK			
KEZDŐ			
800 m	Magasugrás	Távolugrás	Kislabda-dobás
2:50 perc	120 cm	450 cm	60 m
KÖZEPES			
2:25 perc	150 cm	500 cm	70 m
KIVÁLÓ			
2:15 perc	165 cm	540 cm	75 m

KINCSES KINCSEI

Tíz éve ismerem Kincses Veronikát. 1968-ban találkoztunk először, s nem is akármilyen körülmények között. A Ki mit tud? izgalmainak tetőfokán, amikor Csocsoszán, Manon Lescaut és Turandot áriájával merészkedett a zsüri elé. És győzött! Első lett a klasszikus ének kategóriájában...

Most pedig a zsúfolásig megtelt Erkel Színház nézői felállva, vörösre tapsolják a tenyerüket. Kincses Veronikát — a Magyar Állami Operaház fiatal, nemrég Liszt-díjat kapott művésznőjét ünneplik, Bellini operájának, a felújított Normának címszerepében, amely eddigi művészi pályafutásának talán legnagyobb feladata volt...

Mielőtt most találkoztunk, előszedtem a régi jegyzeteimet. Érdekes elolvasni, hogy miket is mondott:

„Nagyon rossz gyerek voltam, a ház réme, aki mindig végigverte a fiúkat... Volt egy zongoránk, de senki sem tudott játszani rajta. Amikor elkezdtem kalimpálni a billentyűkön, azonnal beírattak zongoraórára... A zenét mindig is szerettem, de gyakorolni utáltam. Emlékszem, édesanyám még a zongora alá is utánam bújt. S milyen igaza volt, bár még szigorúbb lett volna!... Tízéves koromban bekerültem a Rádió gyermekkórusába. Csodálatos évek voltak. Két gyermekopera főszerepét is rámbízták. A tábori kukta címűben például egy őrsvezetőt énekeltem, s közben azon morfondíroztam, milyen jó is lenne igazi operaszínpadon, igazi operát énekelni... Zenei gimnáziumba mentem, érettségi után pedig három hónapig az operákban statisztáltam. Turandot fátylát vittem és arról ábrándoztam, hogy egyszer majd én leszek Turandot, a titokzatos hercegnő!"

— Mi újság van Turandottal? — kérdeztem tőle.

— Még vár rám... — nevet jóízűen, mint aki rögtön megértette a visszautaló célzást. — De ne haragudj, én most Normával vagyok tele! Ezt az operát nálunk olyan régen játszották, hogy magamnak kellett kialakítanom a jellemét. Bár a szerző a zenével mindig jellemzi a figurát, én mégis csak akkor érzem jól magam, ha minden szerepbe beleadom a teljes lényemet. Ez nem könnyű, hiszen amikor a Légy jó mindhalálig Nyilas Misijét énekeltem, át kellett vedlenem gyerekké, s egyébként korántsem vagyok elesett, éhező kisfiús alkat. De ebben a szerepben az segített, hogy én azt vallom: kudarcokon, bánatokon, pofonokon át is mindig jónak, az embereket szerető és segítő igaz embernek kell maradni! S hogy egy másik kedves szerepemet is megemlítsem: arra büszke vagyok, hogy amikor a Bohémélet Mimijeként meghalok a színpadon, még a kollégák is sírnak körülöttem...

Egy régi kép, a Ki mit tud? győzelme után

Egy mai felvétel a Norma címszerepében

— Öt éve vagy operaházi tag, szép sikereket mondhatsz már magadénak. Mire emlékszel vissza legszívesebben?

— Talán furcsa lesz a válaszom... Arra, hogy Palló Imre sosem ment úgy keresztül a színpadon, hogy le ne vette volna a kalapját! Ebben a hétköznapinak is tekinthető mozdulatban sűrűsödik össze mindaz, amit a színpad szeretetéről és a művészet iránti alázatról kötetekben lehetne elmondani. Beszélhetnék hazai és külföldi fellépésekről, izgalmas beugrásokról, koncertekről, Petrovics Emil nekem írt új szólókantátájáról, vagy arról a megtiszteltetésről, hogy Ránki Dezsővel együtt beválasztottak a Zeneművészek Szövetségének elnökségébe, ahol mi képviseljük a fiatal előadóművészek érdekeit... Mégis inkább a vasárnap délelőtti ifjúsági előadásokról szólok.

— Zavarják a gyerekek az előadást? — vágok közbe.

— Hová gondolsz!? — háborodik fel őszintén. — Éppen azt érzem: most kezd beérni a Kodály-módszer, a gyerekek zenei nevelése. Gyakran kikukucskálok a függönybe vágott lyukon, s figyelem őket. Nem türelmetlenek, pedig hosszú a Figaró házassága. Néha még aggódom is, hogy talán már éhesek és mennének haza...

— Ilyenkor a saját fiad is eszedbe jut?

— Gergő? Ő mindig velem van gondolatban... Négy és fél éves, s ha otthon skálázok, bejön a szomszéd szobából, csípőre teszi a kezét, s úgy mondja: „Látod mami, ez az, amit nem bírok!" De esténként úgy indít az előadásra, hogy szigorúan mondja: „Remélem, ma is szépen fogsz énekelni!"

— Mondd Vera, boldog vagy?

— Igen, de ez nem a megnyugvás boldogsága, inkább a folytonos türelmetlenség izgalma. Annyi feladat vár még rám!

— Ha végignézed az életedet, melyek a kiugró állomásai?

— Még nem érzem, hogy eljött a kiugró állomás! De az élettől, a pályától máris sok kincset, maradandó örömöt kaptam. Ilyen volt a Ki mit tud? győzelme; az a pillanat, amikor 1971-ben megnyertem a Dvorzsák-versenyt; a római ösztöndíj a Santa Cecilia Akadémián; a lemezfelvételek sora, amelyeknek egyike a párizsi Lemezakadémia Nagydíját kapta; a most április 4-én átvett Liszt-díj; a csodálatosan szép és nehéz Norma szerepe... De a legnagyobb kincsem mégis Gergő, aki szeret, átkarolja a nyakamat, bízik bennem, felnéz rám, s én szeretném, ha mindig büszke lehetne a mamájára.

Somos Ágnes